

ZAŁĄCZNIK NR 1
do uchwały Nr XII/80/2012
Rady Gminy Boćki
z dnia 30 sierpnia 2012

KIERUNKI
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO

ZESPÓŁ AUTORSKI studium uchwalonego uchwałą Nr XVIII/82/04 z dnia 30.09.2004r.

Główny Projektant:

mgr inż. arch. Alicja Mieszkowska – upr. urb. Nr 242/88

Projektanci:

Struktura funkcjonalno – przestrzenna:

mgr inż. arch. Alicja Mieszkowska

Środowisko przyrodnicze:

mgr inż. Ryszard Serwatka

Sfera społeczna:

inż. Maria Piątkowska

Rolnictwo i gospodarka gruntami:

inż. Tadeusz Borowski

Komunikacja:

mgr inż. Jerzy Przybyłowicz

Zaopatrzenie w wodę, gaz i odprowadzenie ścieków:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Elektroenergetyka:

inż. Krystyna Fronczek

Grafika komputerowa:

techn. Jadwiga Ptaszyńska

ZESPÓŁ AUTORSKI zmiany studium uchwalonej uchwałą Nr XII/80/2012 z dnia 30 sierpnia 2012

Główny projektant:

mgr inż. arch. Jerzy Tokajuk

Członkowie zespołu autorskiego:

mgr inż. arch. Elżbieta Cukrowska

mgr inż. arch. Krzysztof Czarnomysy

mgr Ewa Małyszko

mgr Wojciech Zaczekiewicz

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	6
<hr/>	
1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU	
1.1. Mierniki rozwoju gminy	9
1.2. Uwarunkowania wspierające rozwój gminy	9
1.3. Uwarunkowania hamujące rozwój gminy	10
1.4. Podstawowe problemy do rozwiązania	11
2. CELE ROZWOJU	
2.1. Cel nadrzędny - strategiczny	
2.2. Cele szczegółowe	
2.2.1. Ekologiczne cele rozwoju	13
2.2.2. Społeczne cele rozwoju	13
2.2.3. Gospodarcze cele rozwoju	13
2.2.4. Cele rozwoju komunikacji	14
2.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej	14
3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	15
3.1. Struktura funkcjonalno przestrzenna	15
3.1.1. Jednostka I – ośrodek gminny	15
3.1.2. Jednostka rolnicza	16
3.2. Kierunki rozwoju osadnictwa	16
3.2.1. Tendencje demograficzne	16
3.2.2. System osadniczy	17
3.3. Kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej	19
3.3.1. Szczególne formy ochrony przyrody	19
3.3.2. Sieć dolin rzecznych	20
3.3.3. Lasy	21
3.3.4. Zieleń urządzona	22
3.3.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	22
3.3.6. Ochrona powietrza atmosferycznego	23
3.3.7. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami	23
3.3.8. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym promieniowaniem	24
3.3.9. Ochrona powierzchni ziemi	24

3.4. Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej	26
3.4.1. Tereny i obiekty dóbr kultury podległe ochronie prawnej	26
3.4.2. Zabytki i stanowiska archeologiczne o dużej wartości poznawczej	28
3.4.3. Zasady ochrony konserwatorskiej	32
3.5. Kierunki i zasady rozwoju obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę	35
3.5.1. Jednostka I – ośrodek gminny	36
3.5.2. Jednostka II – rolnicza	37
3.6. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	40
3.6.1. Edukacja	40
3.6.2. Ochrona zdrowia	41
3.6.3. Opieka socjalna	41
3.6.4. Usługi kultury	42
3.6.5. Sport, rekreacja, wypoczynek	42
3.6.6. Mieszkalnictwo	42
3.7. Kierunki rozwoju sfery produkcyjnej	43
3.7.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	43
3.7.2. Leśnictwo	45
3.7.3. Działalność produkcyjno – usługowa	47
3.7.4. Turystyka	48
3.8. Kierunki rozwoju komunikacji	49
3.8.1. Komunikacja drogowa	49
3.8.2. Komunikacja kolejowa	56
3.8.3. Transport ciężki i tranzyt	57
3.8.4. Ścieżki rowerowe – rekreacyjne	57
3.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	57
3.9.1. Zaopatrzenie w wodę	57
3.9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	58
3.9.3. Zaopatrzenie w gaz	59
3.9.4. Zaopatrzenie w ciepło	59
3.9.5. Elektroenergetyka	59
3.9.6. Telekomunikacja, teletransmisja i radiokomunikacja 5	59
3.9.7. Gospodarka odpadami	59

3.10. Kierunki rozwoju pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych	61
3.10.1. Obszary lokalizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii	62
3.10.2. Obsługa komunikacyjna obszarów lokalizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii	63
3.10.3. Infrastruktura techniczna obszarów lokalizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii	63
3.10.4. Kierunki zorganizowanego systemu pozyskiwania ekologicznej energii na terenie gminy	64
3.11. Ochrona przeciwpożarowa i obrona cywilna	64
4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ	
4.1. Obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów odrębnych	63
4.2. Obszary, dla których sporządzenie planu miejscowego może być obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania	63
5. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO	
5.1. Polityka przestrzenna państwa i samorządu województwa	63
5.2. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	64
5.3. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	65
5.4. Zasady współpracy z obszarami sąsiednimi	65
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	67

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE:

- „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki”
w skali 1: 25 000 – załącznik nr 2,
- „Kierunki zagospodarowania przestrzennego ośrodka gminnego Boćki”
w skali 1: 5 000 – załącznik nr 3.

WPROWADZENIE

Podstawę prawną opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki” stanowią:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz.717),
- uchwała Nr V/26/2003 Rady Gminy Boćki z dnia 11 marca 2003 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki,
- uchwała Nr XXV/136/10 Rady Gminy Boćki z dnia 23 kwietnia 2010 roku w sprawie przystąpienia do zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Boćki”,
- umowa o dzieło Nr 53/03 zawarta w dniu 22.09.2003 roku,
- umowa o dzieło z dnia 21.12.2010 roku.

Przedmiotem opracowania studium jest gmina Boćki w granicach administracyjnych.

Zakres studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej.

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy,
- stanu prawnego gruntów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,

- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemu komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W studium określa się w szczególności:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym wyłączone spod zabudowy,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego woj. i ustaleniami programów,
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej,
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271),
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,

- inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

W związku z tym, że na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, w studium ustala się ich rozmieszczenie.

Opracowanie ma na celu zapewnienie prawidłowej realizacji struktury funkcjonalno – przestrzennej i zobowiązuje organy samorządowe w ich działalności (stanowiąc podstawę do podejmowania uchwał intencyjnych dotyczących planów miejscowych, realizacji zadań własnych z zakresu planowania przestrzennego, gospodarki gruntami, itd.).

Opracowanie składa się z dwóch części:

CZĘŚĆ I - Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne gminy (diagnoza stanu istniejącego)

CZĘŚĆ II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

Kierunki zagospodarowania przestrzennego zbudowano na podstawie analizy uwarunkowań rozwoju zawartych w części I opracowania. Niniejsze studium stanowi podstawę długookresowej polityki przestrzennej i jako jedyny ustawowo dokument planistyczny dotyczy obszaru całej gminy.

CZĘŚĆ II zawiera:

- Część tekstową „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” – załącznik nr 1,
- Część graficzną „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki” w skali 1:25 000 – załącznik nr 2,
- Część graficzną „Kierunki zagospodarowania miejscowości gminnej Boćki” w skali 1:10 000 – załącznik nr 3,

1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU

1.1. Mierniki rozwoju gminy

Zawarte w opracowaniu mierniki obrazują, gdzie plasuje się gmina Boćki na tle powiatu i województwa podlaskiego. Prezentowane mierniki zostały opracowane na podstawie materiałów GUS.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	gmina Boćki	powiat bielski	wojew. podlaskie
1.	Gęstość zaludnienia	osób/km ²	22	24	26
2.	Ruch naturalny ludności	małżeństwa/1000 ludności urodzenia/1000 ludności przyrost naturalny/1000 ludności	5,9 8,2 -6,5	5,6 8,1 -8,0	5,3 10,3 -1,9
3.	Zasoby mieszkaniowe	liczba osób w 1 mieszkaniu liczba osób na izbę pow. użytkowa 1 mieszkania (m ²) pow. użytkowa na 1 osobę w m ²	3,67 0,73 69,4 26,0	3,55 0,72 68,7 26,8	3,31 0,87 75,7 22,9
4.	Szkoły podstawowe	liczba uczniów na pom. do nauczania liczba uczniów na szkołę liczba uczniów na 1 nauczyciela	13,1 88,8 13,1	10,4 80,8 12,0	11,7 90,7 12,5
5.	Gospodarka	podmioty gospodarki na 1000 ludności	64,6	77,0	87,8
6.	Rynek pracy	pracujący w gosp. narod. na 1000 ludn. bezrobotni na 1000 ludności	37,5 35,0	41,5 37,0	55,3 62
7.	Struktura użytków gruntowych	% użytki rolne, w tym: grunty orne, sady łąki trwałe pastwiska trwałe lasy i grunty zadrzewione pozostałe	72,3 60,1 21,9 20,0 21,0 6,7	73,1 60,9 23,3 15,8 19,0 7,9	59,5 66,6 20,4 13,0 29,5 11,0
8.	Klasyfikacja gleb użytków rolnych	% klasa III klasa IV klasa V klasa VI i VIz	14,0 48,6 27,2 10,2	14,5 50,6 26,1 8,8	6,6 45,0 29,6 18,8
9.	Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej	punkty ogólny jakość i przydatność gleb agroklimat rzeźba terenu warunki wodne	61,9 46,0 8,2 4,2 3,5	61,7 46,2 7,8 4,2 3,5	55,0 41,0 7,5 3,7 2,8
10.	Stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych	% użytki rolne grunty orne użytki zielone	69,4 58,5 85,2	56,8 48,3 73,6	59,4 56,4 62,9
11.	Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych	% 1-2 ha 2-5 ha 5-10 ha 10-15 ha powyżej 15 ha	30,7 20,3 21,3 14,3 13,4	11,6 17,6 31,2 23,3 16,3	8,8 16,1 29,5 23,6 22,0
12.	Zużycie wody z wod.	na 1 miesz. w m ³ /M/r	21,8	25,2	20,1
13.	Stopień skanalizowania	% - ilość wsi objęta siecią kanalizacyjną	3,2	1,2	3,2
14.	Zużycie gazu sieciowego	w dam ³	0	4,6	3720,2
15.	Ilość odb. gazu sieciow.	sztuk	0	33	3586

wszystkie dane dotyczą obszarów wiejskich

Źródłem powyższych danych jest **Rocznik Statystyczny** Województwa. Podlaskiego 2002 roku.

1.2. Uwarunkowania wspierające rozwój gminy

Do czynników wspierających rozwój gminy można zaliczyć:

- położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski” stwarzające możliwości ekologicznej promocji gminy,
- położenie gminy przy szlaku turystyki samochodowej relacji Białystok – Lublin – Rzeszów (droga Nr 19),
- możliwości systematycznej poprawy stanu sanitarnego wód powierzchniowych i podziemnych dzięki funkcjonowaniu komunalnej oczyszczalni ścieków (posiadającej rezerwy przepustowości) i sieci kanalizacji sanitarnej w Boćkach,
- brak większych zagrożeń powodziowych dla zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej,
- duży udział użytków rolnych w strukturze użytków gruntowych,
- duży udział gruntów ornych w strukturze użytków rolnych, w tym połowa dobrych kompleksów przydatności rolniczej do produkcji roślinnej,
- korzystne warunki do dalszego rozwoju produkcji zwierzęcej, w szczególności bydła mlecznego,
- duży udział gruntów stanowiących własność indywidualną, co daje możliwość dalszego rozwoju produkcji specjalistycznej,
- wysoki poziom środowiska naturalnego dający szansę na rozwój rolnictwa ekologicznego,
- duże zasoby i rezerwy siły roboczej,
- walory krajoznawcze wsi Boćki (zabytkowy zespół kościoła, zabytkowy zespół cerkwi i cmentarz),
- wysoki stopień zwodociągowania gminy,
- zrównoważony stosunek obciążenia ruchem w stosunku do stopnia rozwoju sieci drogowej regionu.

1.3. Uwarunkowania hamujące rozwój gminy

Do czynników hamujących można zaliczyć:

- ograniczenia rozwoju przestrzennego i funkcji osadniczej wynikające z potrzeby ochrony:
  - rolniczej przestrzeni produkcyjnej (występowanie gleb chronionych),
  - najbardziej cennych ekosystemów wodno-łąkowych w dolinach cieków wodnych i innych obniżen terenowych,
- ograniczenia w zagospodarowaniu korytarzy infrastruktury technicznej oraz stref ochronnych istniejącej linii elektroenergetycznej 110 kV,

- przebieg ruchu tranzytowego drogi krajowej przez tereny zabudowy wsi,
- niski stopień lesistości, mały udział lasów państwowych i ich niewielka wartość gospodarcza ograniczająca rozwój gospodarki leśnej, przemysłu drzewnego i zagospodarowanie turystyczne,
- nierozwiązana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich,
- duże rozmiary bezrobocia, szczególnie wśród absolwentów i ludzi młodych w przedziale wiekowym 18 – 34 lata,
- zbyt wąskie pasy drogowe ulic i głównych dróg tranzytowych,
- trudności ze zbytem produktów rolnych po korzystnych cenach,
- niewystarczający poziom szkoleń rolniczych dotyczących prowadzenia gospodarstw rolnych nowoczesnymi metodami i ich opłacalnością,
- niedostateczna infrastruktura obsługi rolnictwa, w szczególności: zbytu i przerobu produktów rolnych.

1.4. Podstawowe problemy do rozwiązania

Bezrobocie stanowi jedną z najważniejszych barier rozwoju i najgroźniejszych zjawisk w gospodarce gminy. W kategoriach społecznych bezrobocie niesie za sobą zagrożenia socjalne w postaci zjawisk patologicznych i kryminogennych.

Niski poziom wykształcenia rolników, brak stabilnej, opłacalnej produkcji rolnej ograniczają aktywność zawodową i społeczną oraz podejmowanie inicjatyw gospodarczych. Brak pozarolniczych miejsc pracy na wsi przy pogarszających się warunkach społeczno-gospodarczych w kraju, potęguje proces narastania bezrobocia rejestrowanego i utajonego. Dążenie do łagodzenia skutków bezrobocia poprzez stwarzanie szans na zagospodarowanie zasobów ludzkich w wyniku przekwalifikowania, stymulowania rozwoju małych firm, jak również wsparcie finansowe jest jednym z najważniejszych działań na rzecz rozwoju gminy.

Najpilniejsze zadania z zakresu **zaopatrzenie w wodę** to kontynuowanie rozpoczętej budowy sieci wodociągowej, a z zakresu **odprowadzania ścieków** sukcesywne rozwiązywanie tego problemu poprzez program gospodarki ściekowej dla całej gminy i rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w ośrodku gminnym (po drugiej stronie rzeki). Realizacja tej inwestycji podniesie warunki życia mieszkańców oraz wpłynie na poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Podstawowym problemem w zakresie systemu komunikacji gminy jest eliminacja konfliktów między ruchem tranzytowym i turystycznym, a lokalnym gminy oraz dostosowanie parametrów systemu (standardy, nośności konstrukcji jezdni, stopień

bezpieczeństwa, itp.) do potrzeb gospodarczych gminy. Istotnym zagadnieniem (w okresie kierunkowym) jest izolacja ruchu na drodze krajowej od ruchów rolniczych i pieszych w obszarach wsi.

2. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju gminy jak i kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego sformułowane zostały w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przedstawionych w pierwszej części opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki – Diagnoza”.

Biorąc za podstawę rozpoznane w trybie sporządzania studium uwarunkowania rozwoju wynikające z:

- dotychczasowego zagospodarowania i uzbrojenia obszaru gminy,
- dotychczasowego przeznaczenia terenów i wniosków w sprawie zmiany przeznaczenia,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów poszczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,

określono cel nadrzędny i cele szczegółowe w podziale na grupy problemowe: przyrodnicze, społeczne, gospodarcze, komunikacyjne i infrastrukturalne.

2.1. Cel nadrzędny - strategiczny

Głównym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez proekologiczny (zrównoważony) rozwój gminy, przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska, istniejącego majątku trwałego, potencjału infrastrukturalnego i produkcyjnego, w tym walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

2.2. Cele szczegółowe

Rozwinięciem celu nadrzędnego będzie tworzenie warunków do realizacji następujących grup szczegółowych celów rozwoju:

2.2.1. Ekologiczne cele rozwoju

Kształtowanie przyrodniczej struktury przestrzennej gminy poprzez:

- racjonalne wykorzystanie przyrodniczych walorów w gospodarczym rozwoju gminy, oraz kształtowanie środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- kształtowanie równowagi przyrodniczej i podejmowanie zdecydowanych działań na rzecz zachowania i ochrony bioróżnorodności środowiska,
- prowadzenie skutecznej polityki lokalizacyjnej zapobiegającej powstawaniu sytuacji konfliktowych na styku gospodarka – środowisko,
- zachowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w całym środowisku przyrodniczym gminy i jej sąsiedztwa,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności, przede wszystkim w zakresie jakości powietrza atmosferycznego i poziomu hałasu,
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem ich ściekami, środkami ochrony roślin i ubocznymi skutkami nawożenia,
- zwiększenie zasobów i dyspozycyjności wód powierzchniowych,
- likwidacja konfliktów i zagrożeń spowodowanych dotychczasową działalnością gospodarczą.

2.2.2. Społeczne cele rozwoju

- łagodzenie skutków transformacji społecznej, a zwłaszcza bezrobocia,
- rozwój i poprawa funkcjonowania placówek usługowych,
- rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej,
- promocja zdrowego stylu życia i podnoszenie świadomości ekologicznej ludności,
- tworzenie warunków dla rozwoju oświaty i podnoszenia poziomu wykształcenia,
- tworzenie miejsc do kulturalnego spędzania czasu,
- rozwój opieki zdrowotnej i socjalnej oraz przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom,
- rozwój i podnoszenie standardów budownictwa mieszkaniowego i usługowego.

2.2.3. Gospodarcze cele rozwoju

- tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem poprzez wielofunkcyjny rozwój wsi zapewniający alternatywne źródło dochodów,

- pozyskanie inwestorów tworzących miejsca pracy oraz zapewnienie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej zgodnie z warunkami naturalnymi, tradycjami lokalnymi, potrzebami przetwórstwa rolno – spożywczego oraz popytem na określone surowce i produkty rolne,
- tworzenie nowych form organizacji usług rolniczych i instytucji otoczenia rolnictwa,
- rozwój gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości gminy, w tym zalesianie gruntów marginalnych,
- poprawa jakości surowców rolnych zgodnie z normami obowiązującymi w Unii Europejskiej,
- zagospodarowanie gruntów o ograniczonej przydatności dla produkcji rolnej.

2.2.4. Cele rozwoju komunikacji

- zmniejszenie uciążliwości tranzytów przebiegających przez teren gminy,
- poprawa stopnia bezpieczeństwa ruchu samochodowego i pieszego,
- dostosowanie nośności dróg i ulic do potrzeb gospodarczych regionu i gminy,
- podnoszenie standardu usług komunikacyjnych przez ulepszenie nawierzchni dróg i ulic,
- poprawa dostępności do systemu komunikacji zbiorowej regionu,
- poprawa zaplecza obsługi ruchu tranzytowego i turystycznego.

2.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

- sprawne i niezawodne funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę zapewniającego zaspokojenie potrzeb,
- sukcesywne rozwiązywanie problemu gospodarki ściekowej,
- rozwiązanie problemu zbiórki i selekcji odpadów stałych,
- dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego rozwoju gminy oraz stwarzanie warunków do sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu, a także warunków do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych,
- doprowadzenie gazu przewodowego na teren gminy oraz wymiany uciążliwych dla środowiska nośników energii na proekologiczne,
- rozwój nowoczesnych technik łączności oraz wdrażanie systemu internetowego.

3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1. Struktura funkcjonalno przestrzenna

Gmina Boćki położona jest w południowej części województwa podlaskiego, w powiecie bielskim i należy do gmin typowo rolniczych.

Obszar gminy charakteryzuje się dobrą jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wysokim poziomem intensywności produkcji rolnej. Użytki rolne zajmują 72,3% powierzchni gminy, a w ich strukturze przeważają grunty orne. Pod względem lesistości gmina należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów wynosi 21% ogólnej powierzchni, a w strukturze własności dominują lasy państwowe.

Gmina charakteryzuje się mało zróżnicowanymi walorami krajobrazowymi – przeważa krajobraz polno – leśny o niewielkich deniwelacjach terenu.

Obszar gminy wzbogacają obiekty o wartościach kulturowych. Walory krajoznawcze posiada wieś Boćki z historycznym układem przestrzennym i zabytkami – zespołem kościoła, cerkwi, cmentarzem i kaplicą cmentarną oraz wieś Andryjanki z zabytkami – zespołem dworskim i cerkwią.

Istotnym elementem struktury przestrzennej jest, przecinająca południkowo wschodnią część gminy, droga krajowa nr 19 Białystok – Lublin.

Z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze oraz istniejące zainwestowanie na obszarze gminy wydzielono następujące jednostki strukturalne:

- **Jednostka I – ośrodek gminny Boćki** – obejmuje obszar funkcjonalny miejscowości gminnej – tereny zainwestowane oraz położone w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zainwestowania,
- **Jednostka II – rolnicza** – obejmuje obszar gminy z wyłączeniem ośrodka gminnego.

3.1.1. Jednostka I – ośrodek gminny

Boćki położone jest w środkowej części gminy. W systemie osadniczym województwa miejscowość Boćki jest ośrodkiem o znaczeniu gminnym, gdzie skoncentrowane są usługi z zakresu obsługi ludności i rolnictwa.

Główne kierunki rozwoju:

- wielofunkcyjny rozwój ośrodka i koncentracja na jego terenie funkcji mieszkaniowej, administracji, usług o znaczeniu gminnym z zakresu obsługi ludności i rolnictwa oraz funkcji produkcyjno – usługowych,
- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,

- rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- rozwój mieszkalnictwa oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji,
- ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- kształtowanie funkcji ekologicznej poprzez ochronę dolin cieków wodnych.

3.1.2. Jednostka rolnicza

Podstawową funkcją jednostki jest gospodarka rolna, a dominującym kierunkiem produkcja zwierzęca – głównie chów bydła mlecznego.

Obszar charakteryzuje się dużym udziałem gruntów rolnych oraz niskim udziałem lasów w strukturze użytkowania. Sprzyja to produkcji roślinnej i hodowli zwierzęcej.

Sieć osadnicza obszaru, równomiernie rozłożona, liczy 31 wsi. Jednostki osadnicze to wsie typowo rolnicze. Funkcja usługowa jest słabo rozwinięta i odgrywa małą rolę w strukturze funkcjonalnej jednostki. Funkcja turystyczna ogranicza się do obsługi ruchu turystów zmotoryzowanych.

Główne kierunki rozwoju:

- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- rozwój rolnictwa o kierunku hodowlanym i roślinnym,
- rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego,
- rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- rozwój usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego oraz zaplecza transportu drogowego,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną,
- ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ochrona walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego.

3.2. Kierunki rozwoju osadnictwa

3.2.1. Tendencje demograficzne

Na podstawie analiz przeprowadzonych na etapie diagnozy ustalono, że czynniki kształtujące rozwój demograficzny kształtują się średnio korzystnie. Jedną z przyczyn spadku liczby ludności jest odpływ migracyjny. Mimo stopniowego zmniejszania się rozmiarów

odpływu ludności, nadal występuje ujemne saldo migracji. Zanotowany spadek liczby urodzeń wpłynął ograniczająco na przyrost naturalny. Negatywny wpływ na rozwój demograficzny ma również sytuacja społeczno – gospodarcza, a zwłaszcza trudna sytuacja na rynku pracy, wysoki poziom bezrobocia.

Przy powyższych uwarunkowaniach w okresie najbliższych lat przewiduje się utrzymanie tempa przyrostu zaludnienia na dotychczasowym poziomie. Przewiduje się, że liczba mieszkańców gminy ulegnie dalszemu powolnemu spadkowi i w 2010 roku osiągnie wartość około 5000 osób.

Aby ograniczyć niekorzystne czynniki rozwoju demograficznego, należy dążyć do zahamowania procesu odpływu ludności z gminy poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- tworzenie zachęt do powrotu studiującej młodzieży,
- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- poprawę dostępności do usług.

3.2.2. System osadniczy

Sieć osadnicza gminy liczy łącznie 31 wsi o dużym zróżnicowaniu pod względem wielkości; od liczących 1517 osób wsi Boćki do wsi liczących 35 mieszkańców – wsi Siedlece i 37 wsi Szumki. Przeciętna wielkość wsi wynosi 169 osób i jest większa od średniej w powiecie bielskim (119) i w województwie (128). Struktura wielkości wsi przedstawia się następująco:

- do 50 osób	- 4 wsie,
- 51 do 100 osób	- 10 wsi,
- 101 do 200 osób	- 11 wsi,
- 201 do 300 osób	- 4 wsie,
- powyżej 300	- 2 wsie.

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 23 osób/km² przy średniej terenów wiejskich województwa podlaskiego 26 osób/km², a dla powiatu bielskiego również 24 osoby/km².

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania potencjalnego regionalnego ośrodka rozwoju Bielska Podlaskiego.

Kierunki rozwoju sieci osadniczej:

- wielofunkcyjny rozwój ośrodka gminnego poprzez:
  - wzmocnienie funkcji usługowych o znaczeniu lokalnym,

- rozwój różnych form opieki społecznej,
- rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej,
- utrzymanie i dalszy rozwój funkcji usługowo – produkcyjnych,
- rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa,
- wielofunkcyjny rozwój pozostałych wsi poprzez:
  - rozwój rolnictwa,
  - utrzymanie i rozwój placówek usługowych,
  - utrzymanie i rozwój usług na rzecz obsługi rolnictwa,
  - rozwój funkcji pozarolniczych,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej,
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi ośrodkami systemu osadniczego poprzez:
  - modernizację sieci drogowej,
  - poprawę funkcjonowania komunikacji zbiorowej,
  - rozbudowę systemów łączności,
  - kształtowanie racjonalnych relacji funkcjonalno – przestrzennych społecznie akceptowanych i efektywnych ekonomicznie pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.

3.3. Kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy poprzez: ochronę i wzbogacanie walorów przyrodniczych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystywanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego, w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

3.3.1. Szczególne formy ochrony przyrody

Objektami i obszarami prawnie chronionymi występującymi na obszarze gminy Boćki są:

- ◆ **pomniki przyrody** (siedem zlokalizowanych na obszarze administracyjnym miejscowości gminnej Boćki i jeden we wsi Jakubowskie – w obszarze zabudowy kolonijnej).

Pomniki przyrody na obszarze gminy Boćki

Nr pomnika	Przedmiot ochrony	Objekt	Miejscowość	Lokalizacja	Wiek	Podstawa prawna
272	pojedyncze drzewo	wiąz szypułkowy	Boćki	ul. Brańska obok posesji nr 45	120	Zarządzenie WB Nr 3/79 z 14.02.1979 (Dz. Urz. WRN Nr 3, poz. 18)
277	pojedyncze drzewo	jałowiec	Kol. Jakubowskie	posesja prywatna	60	Zarządzenie WB Nr 3/79 z 14.02.1979 (Dz. Urz. WRN Nr 3, poz. 87)
456	pojedyncze drzewo	wiąz szypułkowy	Boćki	ul. Dubieńska, w pobliżu rzeki Nurzec	120	Zarz. Nr 39/84 WB z dn. 25.05.1984 (Dz. Urz. WB Nr 11, poz. 87)
459	pojedyncze drzewo	modrzew europejski	Boćki	ul. Bielska przy kościele	130	Zarz. Nr 39/84 WB z dn. 25.05.1984 (Dz. Urz. WB Nr 11, poz. 87)
460	pojedyncze drzewo	kasztanowiec zwyczajny	Boćki	ul. Bielska przy kościele	100	Zarz. Nr 39/84 WB z dn. 25.05.1984 (Dz. Urz. WB Nr 11, poz. 87)
461	pojedyncze drzewo	kasztanowiec zwyczajny	Boćki	ul. Bielska przy kościele	100	Zarz. Nr 39/84 WB z dn. 25.05.1984 (Dz. Urz. WB Nr 11, poz. 87)
462	pojedyncze drzewo	wiąz szypułkowy	Boćki	ul. Świętojańska 17	120	Zarz. Nr 39/84 WB z dn. 25.05.1984 (Dz. Urz. WB Nr 11, poz. 87)
1319	pojedyncze drzewo	dąb szypułkowy	Boćki		150	Rozp. Nr 1/98 WB z dn. 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz.13)

Są to elementy ochrony indywidualnej w systemie przyrodniczym gminy w stosunku do których obowiązuje zakaz:

- wycinania, niszczenia lub uszkodzania drzew,
- zrywania pączków, kwiatów liści oraz pozyskiwania nasion,
- zanieczyszczania terenu, wzniesienia ognia w pobliżu pomnika przyrody,

- umieszczania tablic, napisów i innych znaków za wyjątkiem związanych z ochroną pomnika,
  - wykonywania innych czynności mogących zniszczyć pomnik przyrody.
- ♦ oraz **użytki ekologiczne** (śródlądne bagienka i oczka wodne):

Lp.	Nr rejestru Wojew.	Położenie		Powierzchnia (ha)
		Nr działki	Oddział	
1	167	697	133 g	0,50
2	168	846	137 g	0,32
3	169	851	140 a	0,64
4	170	852	141 h	1,63
5	171	854	142 h	1,84
6	172	304	155 b	3,87
7	173	300	152 1	0,24

Na obszarze użytków zabrania się:

- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin,
- zbioru wszystkich dziko rosnących roślin,
- niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczenia wód i gleb oraz powietrza,
- wydobywania torfu i innych kopalin,
- niszczenia gleby oraz zmiany sposobu jej użytkowania,
- palenia ognisk,
- zmiany stosunków wodnych.

3.3.2. Sieć dolin rzecznych

Doliny rzek: Nurzec, Nurczyk, Leśna i Czarna, jak również dolinki pozostałych cieków bezimiennych oraz obniżenia terenowe (uzupełnione lasami) są elementami przestrzennymi tworzącymi system przyrodniczy o funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej, stanowią ciągi ekologicznym o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

Za podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów należy uznać:

- zachowanie dotychczasowych ich funkcji i walorów środowiska przyrodniczego

- oraz ich ochronę przed zainwestowaniem i degradacją.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo – pastwiskowej, z zachowaniem lokalnych skupisk wysokiej zieleni łąkowej, wraz z dopuszczeniem realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej, zbilansowanych z zasobami zlewni,
- ustalenie zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
- ustalenie zakazu eksploatacji złóż torfów zalegających w dolinach i obniżeniach terenu,
- jak również wprowadzenie zakazu:
  - odprowadzania nieoczyszczonych ścieków,
  - realizacji w ich obrębie obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu substancji ropopochodnych,
  - budowy stacji paliw,
  - lokalizacji składowisk odpadów stałych i wylewisk płynnych.

3.3.3. Lasy

Występują większymi kompleksami w środkowo – południowej części obszaru gminy i są elementami przestrzennymi systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej.

Za podstawowe kierunki zagospodarowania obszarów leśnych należy uznać:

- zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego,
- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów, uwzględniając zasadę powszechnej ochrony, utrzymania ciągłości użytkowania,
- udostępnianie i częściowego przystosowania kompleksów leśnych do lokalnych potrzeb rekreacyjno – wypoczynkowych,
- wykonanie rekultywacji i zagospodarowania wyrobisk poeksploatacyjnych,
- powiększanie powierzchni leśnych, zalesiając grunty nieprzydatne w produkcji rolnej,
- jak również wprowadzenie zakazu:
  - przeznaczania powierzchni na cele nieleśne,
  - zabudowy, z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
  - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, itp.) wymagających znacznych (obszarowo) wylesień,

- wykonywanie melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych,
- lokalizacji składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych.

3.3.4. Zieleń urządzona

Zieleń parków podworskich, przykościelna, cmentarna, ogrodów przydomowych, itp. są elementami uzupełniającymi system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym.

Podstawowym zadaniem związanym z zagospodarowaniem przestrzennym gminy jest ochrona powierzchni istniejących form zieleni urządzonej przed jej likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji bardzo ważnych elementów infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej.

Realizacji zadania ochrony istniejącej zieleni urządzonej wymagać będzie w szczególności:

- zakazu przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy,
- doboru odpowiednich, do warunków siedliskowych i układów przestrzennych, gatunków zieleni,
- zachowania funkcji zieleni cmentarnej i parków podworskich, łącznie z ich układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym.

3.3.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Wody powierzchniowe i podziemne będące elementem wiążącym pozostałe komponenty środowiska przyrodniczego, wymagają szczególnej ochrony przed ich negatywnymi zmianami jakościowymi i ilościowymi. Spełnienie warunku ochrony wód wymagać będzie w szczególności:

- uzyskanie i utrzymanie – przynajmniej – II klasy czystości wód wszystkich cieków na obszarze gminy,
- ochronę wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, rolniczymi i przemysłowymi,
- utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzek: Nurca, Nurczyka, Leśnej i Czarnej.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych ścieków w ilościach, które nie gwarantują utrzymania obowiązującej II klasy czystości wód,

- zakazu odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu,
- budowy zbiorczych systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków lub indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- zachowania stref ochrony bezpośredniej o szerokości 10m dla studni stanowiących ujęcia komunalne w miejscowości Boćki (ze względu na dobrą izolacyjność warstwy wodonośnej nie zachodzi potrzeba wyznaczania strefy ochrony pośredniej),
- właściwego doboru terenów (skład fizyko-mechaniczny gleb, budowa geologiczna, spadki) dla rolniczego wykorzystania odchodów płynnych z ferm produkcji zwierzęcej.

3.3.6. Ochrona powietrza atmosferycznego

Ochrona powietrza atmosferycznego wymagać będzie przede wszystkim przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza, głównie substancjami pochodzącymi z procesów energetycznych i komunikacji samochodowej (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu).

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji administracyjnych,
- obowiązku instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmianie technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródło emisji zanieczyszczeń,
- stosowaniu proekologicznych nośników energii cieplnej (gaz, olej opałowy, energia elektryczna) – kotłownie szkolne i inne obiekty użyteczności publicznej, jak również gospodarstwa domowe,
- utrzymaniu obowiązku ponadnormatywnej uciążliwości zakładu w granicach własnej działki,
- przestrzeganiu wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w obowiązujących aktach prawnych (obecnie obowiązujące to rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji – Dz. U. nr 87, poz. 796),

3.3.7. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami

Działania w tym zakresie powinny zmierzać w kierunku minimalizacji poziomu hałasu i wibracji, głównie, na obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- eliminacji z obszarów zamieszkania źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
- ograniczania ponadnormatywnego hałasu i wibracji do granic własności działek, na których zlokalizowane są ich źródła powstawania,
- uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu norm dopuszczalnego hałasu w środowisku zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi (obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9.01.2002 roku w sprawie wartości progowych poziomów hałasu – Dz. U. Nr 8, poz.81).

3.3.8. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

Źródłem szkodliwego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego są, głównie, przesyłowe linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 110 kV Bielsk Podlaski – Adamowo.

Celem maksymalnej ochrony przed promieniowaniem niejonizującym jest dążenie do eliminacji lub zmniejszenie do minimum szkodliwego oddziaływania promieniowania na ludzi i środowisko przyrodnicze. Spełnienie tego celu wymaga zachowania strefy wolnej od zabudowy i stałego przebywania ludności o szerokości minimum 20,0 m od osi linii.

3.3.9. Ochrona powierzchni ziemi

W celu ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy, przyjmuje się następujące kierunki działania:

- ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczaniem jej na cele inne niż rolnicze, z wyłączeniem obszarów, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- ochronę powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- budowy gminnego lub wspólnego dla kilku gmin zakładu zagospodarowania odpadów, spełniającego wymogi sanitarno – ekologiczne dla tego rodzaju obiektów,
- likwidacja „dzikich” (nieurządzonych) składowisk odpadów,

- zachowanie dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego jej wzbogacania (zalesienia gruntów nieprzydatnych dla produkcji rolnej, zadrzewienia śródpolne, remizy, użytki ekologiczne, itp.),
- ochrony kompleksów gleb chronionych, szczególnie klas III-cich i wszystkich innych pochodzenia organicznego przed zmianą ich przeznaczenia na cele inne niż produkcji rolnej,
- podnoszenia jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez dalszą poprawę stosunków wodnych, łącznie z budową zbiorników małej retencji,
- racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów obowiązującej obecnie ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96),
- rekultywacji i zagospodarowaniu wyrobisk po eksploatacji surowców mineralnych,
- wprowadzenia zakazu eksploatacji złóż torfów w dolinach i obniżeniach terenowych.

3.4. Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej

Zasoby dziedzictwa kulturowego jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru stanowią istotny element tożsamości świadczący o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej. Podstawowym celem polityki władz gminy w tej dziedzinie powinna być ochrona oraz racjonalne wykorzystanie tych zasobów.

3.4.1. Tereny i obiekty objęte ochroną konserwatorską w obszarze gminy Bocki, podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568).

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków:

Andryjanki

- Zespół dworski, 2 połowa XIX wieku
  - dwór, murowany, koniec XIX wieku, nr rejestru 619
  - oficyna, drewniana, 2 poł. XIX wieku, nr rejestru 627
  - spichrz, drewniany, 2 poł. XIX wieku, nr rejestru 628
  - pozostałości parku krajobrazowego, 1 poł. XIX wieku, nr rejestru 411
- Cerkiew prawosławna filialna p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, murowana, 1914 r. i cmentarz prawosławny, nr rejestru 782

Boćki

- Układ przestrzenny, 1509 – XVIII wiek, nr rejestru 416
- Cerkiew greckokatolickiej, obrz. prawosł. p.w. Zaśnięcia NMP, murowana, połowa XVIII wieku, nr rejestru 248
- dzwonnica, murowana, 1820 roku, nr rejestru 173
- Zespół klasztorny d. Reformatorów 1730 - 1739:
  - kościół, obecnie parafia p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP i św. Antoniego Padewskiego, murowany, 1730 – 1739, remont 1925 – 1938, zniszczony 1944, remont 1949 – 1953, nr rejestru 250
  - dzwonnica, murowana, 1744 – 1746, nr rejestru 249
  - cmentarz przykościelny, nr rejestru 249
  - ogrodzenie z kapliczkami, bramą i bramkami, nr rejestru 249
- Kaplica cmentarna rzymsko – katolicka, 1930 nr rejestru 561

Olszewo

- Cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z 1915 roku, nr rejestru 810

- **Zabytki nieruchome nie wpisane do rejestru zabytków**

Boćki

- Zespół Klasztorny Reformatorów:
  - plebania, obecnie dom katechetyczny, drewniany, I poł. XIX wieku
  - spichlerz, drewniany, początek XX wieku
- Obiekty cmentarza ekumenicznego: kaplica prawosławna, murowana, lata 40 XX wieku
- Urząd Gminy, drewniany, lata 30 XX wieku
- Dom nr 35, murowany, ul. Bielska, 2 poł. XIX wieku

Boćki ul. Dubieńska

- Dom nr 16, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 17, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 21, drewniany, XIX / XX wiek
- Dom nr 23, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 27, drewniany, 1926 ROK
- Dom nr 28, drewniany, początek XX wieku

Boćki ul. Kątowa

- Dom nr 21, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 23, drewniany, początek XX wieku

Boćki ul. Zarzecka

- Dom nr 13, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 15, drewniany, XIX / XX wiek
- Dom nr 24, drewniany, początek XX wieku
- Łażnia, murowana, koniec XIX wieku

Bystre

- Kapliczka, murowana, 1856
- Pozostałości zespołu dworskiego:
  - obora, murowana, 1929
  - pozostałości parku krajobrazowego, 2 poł. XVIII, przekomponowany 2 poł. XIX w.

Dubno

- Zagroda nr 15 (dom drewniany – 1936)
- Dom z oborą nr 91, drewniany, 2 poł. XIX wieku

Hawryłki

- Dom nr 36, drewniany, początek XX wieku

Mołoczki

- Dom z oborą, drewniany, 2 poł. XIX wieku
- Dom nr 74, drewniany, 2 poł. XIX wieku

Piotrowo Trojany

- Kapliczka, murowana, 1933

Sielec

- Dom nr 13, drewniany, początek XX wieku

Solniki

- Dom nr 33/35, drewniany, koniec XIX wieku

Szeszyły

- Zagroda nr 20 (dom drewniany – koniec XIX w., obora drewniana – koniec XIX wieku)
- Dom z oborą nr 28, drewniany, 2 poł. XIX wieku

Śnieżki

- Pozostałości zespołu dworskiego (spichrz, murowany – koniec XIX w., park, XIX wiek)
- Dom nr 1, drewniany, początek XX wieku
- Dom nr 12, drewniany, lata 20 XX wieku
- Stodoła, drewniana, lata 20 XX wieku

Wandalin

- Park dworski, XIX wiek

Wandalinek

- Zagroda (dom, lamus, drewniane, początek XX wieku)

Wygonowo

- Dom nr 3, drewniany, 2 poł. XIX wieku
- Dom nr 71, drewniany, poł. XIX wieku

Zabytki archeologiczne

Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

- **Obszar AZP 48 – 87**
  - **Krasna Wieś** stanowisko 1 – grodzisko wczesnośredniowieczne z X – XII wieku, nr rejestru 108-A (nr 4 na obszarze),
  - **Mołoczki** stanowisko 1 – stanowisko wczesnośredniowieczne z XIII wieku, nr rejestru 109/2-A (nr 3 na obszarze),

- **Obszar AZP 49 – 87**

- **Śnieżki** stanowisko 1 – kurhany o nieokreślonej chronologii, nr rejestru 223/A

Zabytki archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków:

Obszar AZP 47 – 85

- 1) Boćki, stanowisko 7, osada z okresu nowożytnego,
- 2) Boćki Dwór, stanowisko 8, stanowisko wielokulturowe ze średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 3) Boćki Dwór, stanowisko 8, stanowisko wielokulturowe z okresu rzymskiego, wczesnego średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 4) Jakubowskie, stanowisko 1, osada z okresu nowożytnego,
- 5) Jakubowskie, stanowisko 2, ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 6) Jakubowskie, stanowisko 3, ślad osadnictwa z epoki kamienia, średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 7) Olszewo, stanowisko 1, ślad osadnictwa z epoki kamienia, osada z okresu nowożytnego,
- 8) Olszewo, stanowisko 1, ślad osadnictwa z epoki rzymskiego, osada z okresu nowożytnego,
- 9) Jakubowskie, stanowisko 4, osada z okresu nowożytnego,
- 10) Jakubowskie, stanowisko 5, ślad osadnictwa ze średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 11) Jakubowskie, stanowisko 6, osada z okresu nowożytnego,
- 12) Boćki Zarzecze, stanowisko 11, osada ze średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 13) Jakubowskie, stanowisko 7, osada ze średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 14) Boćki Zarzecze, stanowisko 12, ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 15) Jakubowskie, stanowisko 8, ślad osadnictwa ze średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 16) Jakubowskie, stanowisko 9, osada z okresu nowożytnego,
- 17) Jakubowskie, stanowisko 10, osada z wczesnego średniowiecza, osada z późnego średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 18) Jakubowskie, stanowisko 11, osada z okresu nowożytnego,
- 19) Jakubowskie, stanowisko 12, ślad osadnictwa ze średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,

- 20) Jakubowskie, stanowisko 13, osada z okresu nowożytnego,
- 21) Jakubowskie, stanowisko 14, osada z okresu nowożytnego,
- 22) Jakubowskie, stanowisko 15, ślad osadnictwa ze średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 23) Jakubowskie, stanowisko 16, ślad osadnictwa z późnego średniowiecza, okresu nowożytnego,
- 24) Skalimowo, stanowisko 1, ślad osadnictwa z epoki kamienia, wczesnego średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 25) Jakubowskie, stanowisko 17, osada z okresu nowożytnego,
- 26) Skalimowo, stanowisko 2, wielokulturowe z epoki kamienia, późnego średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 27) Jakubowskie, stanowisko 18, osada z okresu nowożytnego,
- 28) Skalimowo, stanowisko 3, wielokulturowe z epoki kamienia, wczesnego średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 29) Skalimowo, stanowisko 4, osada z okresu nowożytnego,
- 30) Skalimowo, stanowisko 5, osada z okresu nowożytnego,
- 31) Skalimowo, stanowisko 6, osada z okresu nowożytnego,
- 32) Skalimowo, stanowisko 7, osada z okresu nowożytnego,
- 33) Boćki Zarzecze, stanowisko 13, osada z okresu nowożytnego,
- 34) Boćki Zarzecze, stanowisko 14, osada z okresu nowożytnego,
- 35) Boćki Zarzecze, stanowisko 15, osada z okresu nowożytnego,
- 36) Boćki Zarzecze, stanowisko 16, ślad osadnictwa z późnego średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 37) Boćki Zarzecze, stanowisko 17 osada z okresu nowożytnego,
- 38) Boćki, stanowisko 1, ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza,
- 39) Boćki Zarzecze, stanowisko 18, osada z okresu nowożytnego,
- 40) Boćki, stanowisko 2, osada z okresu nowożytnego,
- 41) Boćki Grabarka, stanowisko 10, osada z okresu nowożytnego,
- 42) Boćki, stanowisko 3, ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 43) Boćki, stanowisko 4, osada z okresu nowożytnego,
- 44) Boćki, stanowisko 5, osada ze średniowiecza, ślad osadnictwa z okresu nowożytnego,
- 45) Boćki, stanowisko 6, osada z okresu nowożytnego,
- 46) Bodaki, stanowisko 1, osada z okresu nowożytnego,

- 47) Bodaki, stanowisko 2, osada z okresu nowożytnego,
- 48) Bodaki, stanowisko 3, ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 49) Bodaki, stanowisko 4, osada z okresu nowożytnego,
- 50) Olszewo, stanowisko 4, osada z okresu nowożytnego,
- 51) Hawryłki, stanowisko 1, ślad osadnictwa ze średniowiecza, osada z okresu nowożytnego,
- 52) Bodaki, stanowisko 5, kurhan o nieokreślonej chronologii, stanowisko postulowane do wpisania do rejestru zabytków.

Obszar AZP 47 – 86

- 1) Dubno, stanowisko 1, rezydencja dworska z XV – XVII wieku

Obszar AZP 47 – 87

- 1) Krasna Wieś, stanowisko 2, ślad osadnictwa z okresu starożytnego, średniowiecza, okresu nowożytnego

Obszar AZP 48 – 85

- 1) Andryjanki, stanowisko 4, osada z okresu nowożytnego,
- 2) Wylan, stanowisko 1, wielokulturowe z okresu starożytnego i nowożytnego,
- 3) Andryjanki, stanowisko 5, wielokulturowe z okresu starożytnego i nowożytnego,
- 4) Piotrowo-Krzywokoły, stanowisko 1, osada z okresu nowożytnego,
- 5) Budy, stanowisko 1, osada z okresu nowożytnego,
- 6) Piotrowo-Krzywokoły, stanowisko 2, ślad osadnictwa z okresu nowożytnego,
- 7) Piotrowo-Krzywokoły, stanowisko 3, wielokulturowe ze średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 8) Olszynki, stanowisko 1, wielokulturowe z okresu starożytnego, wczesnego średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 9) Wylan, stanowisko 2, wielokulturowe ze średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 10) Wandalinek PGR, stanowisko 1, wielokulturowe z okresu starożytnego, średniowiecza i okresu nowożytnego,
- 11) Andryjanki, stanowisko 6, osada z okresu nowożytnego,
- 12) Siekluki, stanowisko 1, osada z okresu nowożytnego,
- 13) Siekluki, stanowisko 2, wielokulturowe z okresu starożytnego i nowożytnego

Stanowiska nie zlokalizowane na obszarze

- 1) Andryjanki, stanowisko 1, cmentarzysko – kurhan o nieokreślonej chronologii,
- 2) Andryjanki, stanowisko 2, cmentarzysko wczesnośredniowieczne,

- 3) Andryjanki, stanowisko 3, znalezisko luźne – topór, młot kamienny, ślad osadnictwa z neolitu.

Obszar AZP 49 – 85

- 1) Wygonowo, stanowisko 1, ślad osadnictwa z późnego paleolitu, wczesnego średniowiecza, okresu nowożytnego.

Stanowisko nieuwzględnione w wyżej wymienionych obszarach

- 1) Sielc, stanowisko 1, cmentarzysko szkieletowe ze średniowiecza.

3.4.2. Zasady ochrony konserwatorskiej

- **Ochrona zabytków** polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu przede wszystkim prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie.
- **Opieka nad zabytkami** należy do zadań własnych gminy, powiatu oraz do obowiązku właścicieli obiektów zabytkowych. Opieka polega głównie na zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, prowadzeniu prac konserwatorskich przy zabytkach oraz popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy o zabytkach.
- Wójt gminy zobowiązany jest do prowadzenia **gminnej ewidencji zabytków** w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy (objętych wojewódzką ewidencją zabytków).

Ochrona zabytkowych założeń dworsko – ogrodowych polega na:

- zachowaniu i restauracji dworu oraz zabudowy podworskiej,
- na rejestracji i rekonstrukcji elementów zabytkowych układu terenu: układ komunikacyjny, podział funkcjonalno – przestrzenny, osie kompozycyjne i widokowe, cieki i zbiorniki wodne,
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na usunięciu elementów zniekształcających kompozycję zieleni (np. samosiewy) i odtworzeniu elementów zniszczonych (uzupełnienie nasadzeń),
- na zakazie lokalizowania na terenie założenia w jego otoczeniu inwestycji o charakterze uciążliwym – mogącym przyczynić się do zniszczenia zabytku, a także obiektów zasłaniających widok na zabytek, czy też dysharmonizujących z jego elementami,
- wszelka praca przy zabytkach oraz działalność inwestycyjna na jego terenie winny być uzgadniane z PWKZ.

Ochrona cmentarzy i mogił historycznych polega na:

- wyłączeniu cmentarzy i mogił historycznych spod wszelkiej działalności inwestycyjnej, niezwiązanej z ich rewaloryzacją,
- na zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układ alejowy, układ kwater i mogił),
- na zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- na zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej architektury (ogrodzenia, bramy),
- na usuwaniu elementów zniekształcających (np. samosiewy, wysypiska śmieci),
- na zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z ich elementami.

Zabytki archeologiczne (stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków) objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na zakazie prowadzenia na terenie zabytku wszelkiej działalności inwestycyjnej niezwiązanej z jego rewaloryzacją. Prace przy tych obiektach oraz w bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Stanowiska archeologiczne objęte są obserwacją archeologiczną. Wszelka działalność inwestycyjna na ich terenie może być prowadzona pod nadzorem archeologiczno – konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktywów archeologicznych prace winny być przerwane, a teren udostępniony do badań archeologicznych, których wyniki zadecydują o uciążliwości ich kontynuowania.

Ochrona historycznych układów przestrzennych polega na:

- zachowaniu historycznego rozplanowania układu i jego historycznych elementów (np.: zespół kościoła parafialnego, cmentarz parafialny, zespół dworski wraz z towarzyszącą im zielenią, wieś – ulicówka), historycznego układu komunikacyjnego i parcelacyjnego, a w jego szczególności przebiegu dróg w obecnych liniach rozgraniczających i zabudowy,
- na kształtowaniu nowych elementów układu przestrzennego w dostosowaniu do historycznej kompozycji i dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej układu oraz jego poszczególnych elementów,
- na zachowaniu zbliżonej do historycznej skali układu,
- na zachowaniu historycznych dominant wysokościowych, przestrzennych i architektonicznych (np. kościoła parafialnego i dzwonnicy, dworu),

- na zachowaniu, restauracji i modernizacji technicznej zabudowy historycznej,
- na dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej wsi w zakresie sytuacji skali i bryły, oraz w nawiązaniu do lokalnej tradycji budowlanej, przy lokalizacji nowych obiektów mieszkalnych i gospodarczych winna być zachowana tradycyjna dyspozycja funkcjonalno – przestrzenna zagrody.

W ramach opieki nad zabytkami na terenie gminy zakłada się następujące kierunki:

- sporządzenie gminnej ewidencji zabytków będącej podstawą do opracowania programu opieki nad zabytkami przez gminę,
- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stosownych ustaleń wynikających z gminnego programu opieki nad zabytkami,

Realizacja kierunków odbywać się będzie poprzez:

- spełnianie wymagań ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego na podstawie przepisów szczególnych,
- realizowanie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- prowadzenie prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach,
- korzystanie z zabytków w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości
- naukowe badanie i dokumentowanie zabytku,
- obowiązek zawiadamiania PWKZ o zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku oraz zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku,
- współpracę [pomiędzy właścicielami, władzami gminy i służbami ochrony zabytków w celu utrzymania obiektów w należyтым stanie i właściwego ich użytkowania,
- występowanie do PWKZ o określenie zakresu i sposobu eksploatacji gruntów, na którym znajdują się zabytki archeologiczne.

3.5. Kierunki i zasady rozwoju obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę

Rozwój obszarów zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę wynikać będzie:

- ze stanu zagospodarowania i wykształconych funkcji jednostek osadniczych,
- uwarunkowań środowiska,
- zakładanych kierunków rozwoju gminy.

Rozwój ukierunkowany będzie na podnoszenie ład przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska, przy zapewnieniu walorów krajobrazowych oraz efektywności wykorzystania zasobów.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie terenów zabudowy:

- lokalizowanie zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i usługowej w wyznaczonych strefach zabudowy wsi,
- dopuszczenie realizacji nieuciążliwych zakładów produkcyjno – usługowych w strefach zabudowy wsi,
- zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w strefach zabudowy wsi oraz eliminowanie funkcji kolizyjnych,
- przestrzeganie zasady nie rozpraszania zabudowy przez ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy poza wyznaczonymi strefami, z dopuszczeniem nowej zabudowy zagrodowej w przypadku gospodarstw specjalistycznych, wielkotowarowej produkcji rolnej,
- przestrzeganie zakazu przeznaczania na cele budowlane powierzchni leśnych oraz terenów o niekorzystnych dla zabudowy warunkach fizjograficznych (doliny cieków wodnych i inne obniżenia terenu),
- utrzymanie historycznie ukształtowanych układów urbanistycznych i form przestrzennych ich zabudowy na obszarach objętych ochroną konserwatorską,
- poprawa wizerunku wsi oraz tworzenie nowych wartości kulturowych poprzez:
  - dostosowanie nowej zabudowy do tradycji regionalnej w zakresie gabarytów, form zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego,
  - dostosowanie i zharmonizowanie zabudowy i sposobu zagospodarowania przestrzeni z otaczającym krajobrazem i otaczającą zabudową,
  - usunięcie lub odpowiednia przebudowa obiektów dyszharmonizujących o obcych dla krajobrazu, otoczenia i tradycji formach,
  - zagospodarowanie lub rozbiórka nieużytkowanych obiektów,

- modernizacja istniejącej zabudowy w kierunku poprawy estetyki,
- podporządkowanie realizacji ukształtowanym historycznie układom zabudowy,
- zabudowa terenów, na których musi nastąpić ustalenie ich przeznaczenia, zasad podziału na działki budowlane, warunków zabudowy i zagospodarowania, ustalenie przebiegu nowych dróg i zasad uzbrojenia technicznego, występuje obowiązek uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych, może nastąpić po wcześniejszym opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- zabudowa terenów, na których istniejące podziały własnościowe (np. wąskie działki, nieregularny kształt, ukośne położenie względem drogi) uniemożliwiają zagospodarowanie zgodnie z wymogami ładu przestrzennego, może nastąpić po przeprowadzeniu procedury scalenia i podziału.

3.5.1. Jednostka I – ośrodek gminny

Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej miejscowości gminnej określono na rysunku w skali 1 : 10 000 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Określono również kierunki przekształceń istniejącego zainwestowania, tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę oraz dominujące funkcje poszczególnych terenów tworzących strukturę zainwestowania miejscowości.

Historyczny układ przestrzenny wsi Boćki z ulicami wylotowymi oraz zabytkowym zespołem kościoła parafialnego i zespołem cerkwi greckokatolickiej z dzwonnica objęte są ochroną konserwatorską – obowiązuje podporządkowanie zagospodarowania na obszarze strefy konserwatorskiej zasadom, które zostały określone w rozdziale „kierunki ochrony przestrzeni kulturowej”.

Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez:
  - modernizację zasobów i uzupełnienia w ramach istniejącej struktury,
  - sukcesywne przekształcanie zabudowy zagrodowej zlokalizowanej w centrum miejscowości w zabudowę mieszkaniową,
  - realizacja nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej na wyznaczonych terenach – głównie w formie zabudowy jednorodzinnej,
- rozwój usług i funkcji produkcyjnej poprzez:
  - modernizację istniejących oraz realizację nowych obiektów usługowych z zakresu administracji i obsługi ludności,

- prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze nieuciążliwym w obiektach adaptowanych lub zlokalizowanych w obrębie terenów zabudowy,
- modernizację i rozbudowę istniejącej bazy materialnej przemysłu, w tym realizacja zakładów drobnej produkcji, głównie przetwórstwa rolnego,
- adaptację nie użytkowanych obiektów produkcyjnych i usługowych,
- rozwój zaplecza obsługi rolnictwa – usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa poprzez modernizację i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń, w tym urządzenie nowej targowicy,
- rozwój zabudowy zagrodowej, głównie na zasadzie modernizacji, przebudowy i rozbudowy istniejących siedlisk,
- rozbudowa zaplecza sportowo – rekreacyjnego oraz zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej poprzez:
  - realizacja kąpieliska wraz z zespołem rekreacyjnym w Boćkach,
  - poprawa stanu istniejącej zieleni (szczególnie w centrum),
  - modernizacja przyszkolnej bazy sportowej,
  - zwiększanie udziału zieleni na terenach zabudowy mieszkaniowej,
  - urządzenie ścieżek rowerowych i ciągów pieszych,
- podniesienie atrakcyjności centrum (obszar przyległych kwartałów zabudowy) poprzez:
  - porządkowanie i rewaloryzację obszaru położonego w strefie ochrony konserwatorskiej,
  - przekształcenia funkcjonalno w kierunku sukcesywnego zmniejszania udziału zabudowy mieszkaniowej na rzecz usług,
  - lokowanie usług centrotwórczych,
  - eliminowanie obiektów uciążliwych,
  - modernizacja zabudowy w kierunku poprawy estetyki.

3.5.2. Jednostka II – rolnicza

Podstawową funkcją jednostki jest rolnictwo z dobrze rozwiniętą produkcją zwierzęcą. Funkcjami uzupełniającymi będą funkcje usługowo – produkcyjne.

Na obszarze zakłada się umiarkowany rozwój osadnictwa ukierunkowany na polepszenie standardu życia mieszkańców (poprawa warunków mieszkaniowych, wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną), tworzenie warunków rozwoju rolnictwa oraz rozwój funkcji pozarolniczych.

Na rysunku studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” określono strefy zabudowy. Obejmują one tereny istniejącego zainwestowania, tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny predysponowane do rozwoju zabudowy wyznaczone w studium.

Kierunki i zasady zagospodarowania terenów zabudowy:

- rozwój zabudowy rolniczej, mieszkaniowej i usługowej, głównie na zasadzie modernizacji, przebudowy i uzupełnień w ramach istniejącej struktury,
- dopuszcza się lokalizację nieuciążliwego rzemiosła i drobnej produkcji w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w obrębie istniejącej zabudowy,
- ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy do granic stref zabudowy. Powiększanie obszarów zabudowy może nastąpić przez zabudowę terenów położonych w sąsiedztwie wyznaczonej strefy (nie więcej niż 150 m), a zabudowy kolonijnej w bezpośrednim powiązaniu z zabudową istniejącą,
- kształtowanie nowej zabudowy (także istniejącej modernizowanej i przebudowywanej) w dostosowaniu do tradycyjnego budownictwa regionalnego w zakresie skali i bryły zabudowy oraz stosowanego materiału budowlanego:
  - wysokość zabudowy do 2 kondygnacji, w tym poddasze użytkowe,
  - dachy wysokie z zaleceniem stosowania pokryć ceramicznych lub z materiałów dachówkopochoodnych, o geometrii dachów zbliżonych do zabudowy o wartościach kulturowych,
- poprawa warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych poprzez:
  - modernizację i rozbudowę istniejących siedlisk rolniczych – powiększanie istniejących siedlisk o sąsiednie niezabudowane działki budowlane – w strefach zabudowy wsi,
  - realizację nowych siedlisk rolniczych w wyznaczonych strefach zabudowy wsi,
  - realizację obiektów dla potrzeb wysokotowarowej produkcji rolnej (fermy hodowlane powyżej 50 DJP) – poza strefami zwartej zabudowy,
- rozwój działalności usługowo – produkcyjnej poprzez:
  - modernizację i realizację obiektów usługowych w dostosowaniu do potrzeb,
  - realizację zakładów drobnej wytwórczości i usług ukierunkowanych na wykorzystanie miejscowych surowców (przetwórstwa rolnego) – lokalizacja zakładów poza strefami zabudowy wsi,
  - prowadzenie działalności gospodarczej o charakterze nieuciążliwym w obiektach adaptowanych lub lokalizowanych w strefach zabudowy wsi,

- realizację obiektów obsługi rolnictwa – obiekty uciążliwe oraz o charakterze dysharmonizującym z zabudową powinny być lokalizowane poza obszarami zabudowy wsi,
- zagospodarowanie nieużytkowanych obiektów usługowych i produkcyjnych (między innymi nieczynny tartak w Boćkach, SKR w Dubnie oraz były PGR w Wandalinie,
- rozwój bazy turystyki i wypoczynku oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego poprzez:
  - rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa oraz obsługi podróżnych samochodowych (głównie przy drodze krajowej nr 19),
  - urządzenie ścieżek rowerowych,
- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego poprzez realizację obiektów i urządzeń obsługi komunikacji – lokalizacja przy drodze krajowej nr 19.

3.6. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

W zakresie usług ponadpodstawowych jak administracja finansowa, samorządowa, lecznictwo zamknięte i specjalistyczne, kultura, szkolnictwo ponadgimnazjalne – gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania potencjalnego regionalnego ośrodka równoważenia rozwoju miasta Bielsk Podlaski (siedziba powiatu bielskiego).

3.6.1. Edukacja

Na terenie gminy w roku szkolnym 2003/2004 funkcjonują dwie szkoły podstawowe w Andryjankach i Boćkach oraz punkt filialny we wsi Wojtki. W szkołach podstawowych znajduje się 27 pomieszczeń do nauczania. Do szkół uczęszcza 355 uczniów z terenu całej gminy. Na 1 pomieszczenie do nauczania przypada 13,1 uczniów. Zajęcia w szkołach prowadzi 27 nauczycieli pełnozatrudnionych. Na 1 nauczyciela przypada 13,1 uczniów. Na 1 szkołę przypada 89 uczniów.

W gminie wychowanie przedszkolne odbywa się w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

W budynku szkoły podstawowej funkcjonuje zaoczne liceum ogólnokształcące dla pracujących.

Na terenie gminy Boćki funkcjonuje jedna szkoła gimnazjalna. Uczniowie z całej gminy uczęszczają do gimnazjum znajdującego się w budynku szkoły podstawowej w Boćkach. W roku szkolnym 2002/2003 do gimnazjum uczęszcza 199 uczniów z terenu całej gminy w wieku od 13 do 16 lat.

W zakresie edukacji zakłada się następujące kierunki i zadania rozwoju:

- modernizację szkół podstawowych i rozwój przyszkolnej bazy sportowej,
- organizowanie systemu dowozu dzieci do szkół,
- podnoszenie poziomu wykształcenia młodzieży poprzez upowszechnianie wykształcenia średniego w wyniku zwiększania liczby uczniów w technikach i liceach zawodowych,
- dostosowanie struktury systemu i profilów kształcenia do zmieniającego się popytu na rynku pracy poprzez ścisłą współpracę z podmiotami gospodarczymi powiatów i regionu w zawodach poszukiwanych na rynku pracy,
- poprawę jakości i metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnych technik poprzez:
  - tworzenie i rozbudowę pracowni komputerowych w szkołach podstawowych,
  - tworzenie i rozbudowę pracowni językowych,
  - poprawę wyposażenia dydaktycznego.

3.6.2. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy funkcjonuje jedna placówka leczenia otwartego – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Alma Med. Dysponuje czterema gabinetami lekarskimi: dwoma gabinetami rodzinnymi, stomatologicznym i poradnią dla kobiet. Ponadto wykonywane tu są szczepienia ochronne. Ośrodek obsługuje całą gminę. W Boćkach funkcjonuje apteka.

W zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego gmina obsługiwana jest głównie przez placówki zlokalizowane w Bielsku Podlaskim i Białymstoku.

Należy dążyć do poprawy funkcjonowania i usprawniania warunków w lecznictwie otwartym poprzez:

- tworzenie warunków do rozwoju instytucji lekarza domowego,
- rozwój profilaktyki zdrowotnej,
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do specjalistycznych usług medycznych,
- rozszerzanie zakresu świadczonych usług zdrowotnych,
- stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego dla lekarzy.

3.6.3. Opieka socjalna

W 2002 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Boćkach obejmował pomocą społeczną 289 osób w 177 rodzinach z ogólną liczbą osób w tych rodzinach 818. Pomocą objęto 5,6% mieszkańców gminy. W stosunku do 2001r. liczba osób objętych pomocą znacznie się zwiększyła (229 osób w 136 rodzinach z ogólną liczbą osób w tych rodzinach 638). Przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, niepełnosprawność, bezrobocie, alkoholizm oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

W celu poprawy funkcjonowania opieki socjalnej należy dążyć do rozbudowy bazy i form opieki społecznej poprzez:

- zapewnienie stosownie do potrzeb ilości miejsc w placówkach stacjonarnej opieki socjalnej dzieciom, ludziom starszym, osobom niepełnosprawnym oraz osobom uzależnionym,
- zapewnienie opieki socjalnej dla bezrobotnych bez szans uzyskania pracy,
- utrzymanie i rozwój instytucji zajmujących się działalnością socjalną, doradczą, opieką społeczną oraz problemami uzależnień i patologii społecznych.

3.6.4. Usługi kultury

W ośrodku gminnym Boćki funkcjonuje: Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna. Na terenie gminy występują wiejskie świetlice w następujących miejscowościach: Andryjanki, Wygonowo, Dubno, Nurzec.

Rozwój kultury następować będzie poprzez tworzenie warunków do:

- utrzymania i modernizacji istniejących placówek kultury,
- rozwoju kultury ludowej i amatorskiej, w tym folkloru i rękodzieła ludowego oraz amatorskiego ruchu artystycznego,
- wspierania działań zmierzających do rozwoju czytelnictwa i ochrony książki,
- utrzymania ilości podstawowych placówek kultury na terenie gminy.

3.6.5. Sport, rekreacja, wypoczynek

W gminie są następujące placówki sportowe: stadion sportowy w Boćkach, sale gimnastyczne oraz boiska sportowe przy wszystkich szkołach podstawowych.

Polepszenie stanu bazy sportowej, bazy rekreacyjno – wypoczynkowej oraz warunków do rozwoju sportu i rekreacji następować będzie poprzez:

- rozwój i modernizację przyszkolnej bazy sportowej,
- realizację kąpieliska wraz z zespołem rekreacyjnym w Boćkach,
- rozwój bazy rekreacyjno – wypoczynkowej (ścieżki rowerowe, szlaki piesze),
- organizowanie imprez rekreacyjno – sportowych o charakterze masowym (festyny sportowe, rajdy turystyczne, itp.),
- rozwijanie współzawodnictwa sportowego w wyniku organizacji międzyszkolnych lig sportowych,
- wspieranie i pobudzanie społeczeństwa do aktywnych form sportowego stylu życia,
- umożliwienie powstawania grup i kół zainteresowań.

3.6.6. Mieszkalnictwo

W celu poprawy warunków zamieszkania należy tworzyć warunki do rozwoju i modernizacji budownictwa mieszkaniowego poprzez:

- poprawę stanu technicznego zabudowy, w tym rewaloryzację zabudowy zabytkowej,
- tworzenie warunków terenowych infrastrukturalnych do zaspokajania perspektywicznych potrzeb mieszkaniowych na poziomie 400 mieszkań na 1000 mieszkańców,
- realizację budownictwa socjalnego,
- rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- zwiększanie ładunku przestrzennego na terenach mieszkaniowych.

3.7. Kierunki rozwoju sfery produkcyjnej

3.7.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Warunki naturalne rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Boćki są dobre do rozwoju rolnictwa, gdyż ponad 60% powierzchni użytków rolnych stanowią gleby III – IV klasy bonitacyjnej, zaś ponad 55% powierzchni gruntów ornych stanowią kompleksy przydatności rolniczej pszenne i żytnie dobre.

Korzystna zaś jest struktura użytków rolnych, gdyż grunty orne stanowią 57,8% powierzchni, zaś użytki zielone 41,9%, z których 67,0% to kompleksy przydatności rolniczej średnie, które mogą stanowić dobrą bazę do rozwoju produkcji zwierzęcej.

Stopień zmeliorowania użytków rolnych wymagających melioracji, jest na poziomie średnim w województwie podlaskim i wynosi 69,4% (woj. 59,4%), zaś zdecydowanie wyższy dla użytków zielonych i wynosi 85,2% (woj. – 62,2%).

Grunty orne, w większości dobrej jakości predysponowane są do produkcji zbóż o dużych wymaganiach glebowych i w dużej części przeznaczonych na pasze do dalszego rozwoju produkcji zwierzęcej.

Gmina Boćki położona jest w rejonie produkcji rolniczej mazowiecko – bielskim wyodrębnionym w planie zagospodarowania przestrzennego woj. ze względu na potencjalne możliwości produkcyjne i uwarunkowania przyrodniczo – organizacyjne. Rejon ten charakteryzuje się najwyższą w woj. jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wysoką intensywnością produkcji rolniczej i jest predysponowany do systemu rolnictwa metodami integrowanymi.

Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 61,9 pkt, wobec 61,7 pkt dla powiatu bielskiego i 55,0 pkt dla województwa.

Rolnictwo stanowi podstawę gospodarki gminy i ze względu na konieczność dostosowania się do nowych uwarunkowań gospodarki rynkowej i wymogów Unii Europejskiej wymaga ciągłych przemian.

Procesy te mają zapewnić właściwe wykorzystanie ziemi, zasobów pracy, środków technicznych, zmniejszeniu kosztów produkcji i jej dostosowania do potrzeb rynku, poprawie jakości produktów i ich dostosowania do norm unijnych przy spełnieniu wymogów ochrony środowiska. Ważną sprawą jest umiejętne wykorzystanie instrumentów finansowych, prawnych i edukacyjnych Unii Europejskiej, zarówno w okresie przedakcesyjnym w różnych programach przystosowawczych, jak i w okresie przynależności do struktur.

Aby osiągnąć powyższe cele należy przyjąć następujące kierunki działań:

- właściwe wykorzystanie naturalnych warunków użytkowych rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
  - dalszy rozwój produkcji zwierzęcej, w szczególności w zakresie hodowli bydła mlecznego w kierunku nowoczesnych metod,
  - zwiększenie intensywności produkcji rolnej metodami integrowanymi, a także rozwój gospodarstw ekologicznych w rejonach o niższym wskaźniku rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
  - wydzielenie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej pod zalesienia lub zmiany sposobu użytkowania na inne cele,
  - ograniczenie przeznaczenia gruntów wysokich klas bonitacyjnych na cele nierolnicze i nieleśne a także zapobiegania degradacji użytków rolnych, z wyłączeniem obszarów, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- poprawa warunków do rozwoju produkcji rolniczej, poprzez:
  - meliorację użytków rolnych wymagających melioracji, a także modernizację istniejących urządzeń melioracyjnych, w tym stawów rybnych we wsi Bystre oraz budowę zbiornika małej retencji na rzece Leśna (według „Programu małej retencji” i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego – zbiornik o nazwie Wygonowo – Hornowo o powierzchni 61 ha),
  - budowę oraz modernizację dróg rolniczych zapewniających właściwą obsługę i wykorzystanie użytków rolnych z możliwością wykorzystania środków celowych,
  - rekultywację i zagospodarowanie terenów zdegradowanych i zdewastowanych na cele rolnicze lub leśne,
- tworzenie warunków do dalszego rozwoju produkcji rolnej, poprzez:
  - rozwój gospodarstw specjalistycznych w celu dostosowania jakości wytwarzanych produktów do norm unijnych i innych rynków zagranicznych przy zachowaniu zasad ochrony środowiska naturalnego,
  - zdynamizowanie procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych,
  - zwiększenie produktywności gospodarstw w wyniku wprowadzania nowoczesnych i efektywnych sposobów gospodarowania zarówno w produkcji roślinnej jak i zwierzęcej oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników w zakresie technik gospodarowania, rachunkowości i zarządzania,
  - promocję nowych upraw i technik produkcji rolnej,

- poprawę wyposażenia gospodarstw w infrastrukturę techniczną z wykorzystaniem środków pomocowych,
- tworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez:
  - wspieranie powstawaniu nowych zakładów przetwórczych o małej i średniej skali produkcji,
  - tworzenie rezerw terenowych i wykorzystanie istniejących pustostanów pod rozwój działalności gospodarczej celem tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich,
  - wielokierunkowy rozwój edukacji w zakresie podjęcia działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich,
  - wszechstronną pomoc podmiotom i osobom podejmującym działalność w zawodach pozarolniczych,
  - rozwój drobnej wytwórczości, rzemiosła regionalnego i innej działalności alternatywnej i uzupełniającej działalność podstawową związaną z prowadzeniem gospodarstwa rolnego,
  - rozwój gospodarstw agroturystycznych,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa, poprzez:
  - organizowanie grup producenckich, spółdzielni i innych form samoorganizowania się rolników celem obniżenia kosztów produkcji, łatwiejszego zbytu surowców rolnych,
  - wspieranie rozwoju nowoczesnych instytucji obsługi rolnictwa w zakresie doradztwa prawnego, ekonomicznego i podatkowego,
  - uaktywnienie współpracy lokalnych władz samorządowych i innych instytucji działających na rzecz środowiska wiejskiego w zakresie pozyskania środków na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy,
  - poszerzenie wiedzy społeczności wiejskiej dotyczącej integracji z Unią Europejską,
  - organizowanie szkoleń zawodowych dla rolników.

3.7.2. Leśnictwo

Lasy, wraz z terenami rolnymi, wodami powierzchniowymi i terenami zabudowy, stanowią główny element powierzchniowy i krajobrazowy zagospodarowania gminy. W celu podnoszenia ekologicznych, krajobrazowych, klimatycznych i gospodarczych funkcji lasów, należy przede wszystkim:

- utrzymać istniejące powierzchnie leśne oraz poddać zalesieniu tereny o małej przydatności dla produkcji rolnej,

- ograniczyć przeznaczanie lasów na cele nieleśne jedynie do przypadków wymagających realizacji celów publicznych, związanych z budową infrastruktury liniowej,
- przestrzegać zasad prawidłowego gospodarowania zasobami leśnymi (pozyskiwanie drewna w najstarszych klasach wieku i na niewielkich powierzchniach).

Obszary przeznaczone do zalesienia

Dotychczasowe tendencje wykorzystania istniejących zasobów leśnych, zwłaszcza prywatnych, w zakresie pozyskiwania drewna na potrzeby gospodarstw rolnych zasadniczo nie powinny ulegać zmianie. Należy założyć, iż następować będzie zwiększanie powierzchni leśnych w wyniku zalesienia gruntów rolnych niskich klas bonitacyjnych oraz gruntów marginalnych.

Zgodnie z priorytetami zalesień określonymi w „Krajowym planie zwiększania lesistości” do zalesienia należy przeznaczać przede wszystkim następujące grunty orne, w mniejszym stopniu użytki zielone:

- klasy bonitacyjne VIz – do zalesienia w całości,
- klasy bonitacyjne VI – do zalesienia w całości z wyjątkiem gruntów rokujących ich rolnicze użytkowanie,
- klasy bonitacyjne V – do zalesienia częściowo, tj. stanowiące śródleśne enklawy i półenklawy o powierzchni do 2 ha w jednym konturze lub o szerokości między brzegami lasu do 150m, jeżeli odległość od tych gruntów do obecnych lub perspektywicznych siedlisk wynosi ponad 5 km, a ich nachylenie przekracza 12° oraz inne w uzasadnionych lokalnie przypadkach,
- klasa IVa i IVb – do zalesienia w przypadkach sporadycznych tj. enklawy i półenklawy o powierzchni do 0,5 ha lub o szerokości do 50 m szczególnie z utrudnionym dojazdem, małe powierzchnie nieregularnych wcięć w głąb lasu (do 0,1ha),
- grunty klas III – mogą być zalesiane jedynie wyjątkowo w przypadkach bardzo małych wydłużonych enklaw i półenklaw, położonych w uciążliwej szachownicy z gruntami leśnymi o szerokości między lasami do 30 ,
- inne grunty oraz nieużytki nadające się do zalesienia, bądź mogące Stanowić uzupełniający składnik ekosystemu leśnego, w szczególności:
  - grunty skażone, zdegradowane i zagrożone erozją silną,
  - grunty położone przy źródłiskach rzek lub potoków w wododziałach, wzdłuż brzegów rzek raz zbiorników wodnych,
  - tereny po wyeksploatowanym piasku, żwirze, torfie i glinie.

Dolesienia będące konsekwencją zalesień w/w gruntów powinny sprzyjać zwiększaniu powierzchni kompleksów leśnych oraz likwidacji ich rozproszenia. Należy dążyć do uzyskania powierzchni kompleksu leśnego nie mniejszego niż 5 ha. Powierzchnie poniżej 0,5 ha powinny być wykorzystywane do tworzenia zbiorowisk drzewiasto – krzewiastych o funkcjach zadrzewień.

Zalesienia gruntów porolnych powinny sprzyjać tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnych granicach rolno – leśnych, a także tworzeniu zwartego systemu przyrodniczego, łącznie z innymi obszarami, o funkcjach ekologicznych. Powinny uwzględniać one również możliwości tworzenia korytarzy ekologicznych pomiędzy dużymi kompleksami leśnymi.

Z zalesień należy wykluczyć następujące kategorie użytkowania ziemi:

- grunty rolne i śródpolne nieużytki np. bagna, mszary, torfowiska, oczka wodne, trzcinowiska i inne siedliska okresowo podmokłe, murawy kserotomiczne, wrzosowiska, nie chronione lub objęte ochroną prawną jako np. użytki ekologiczne,
- miejsca cenne z historycznego lub archeologicznego punktu widzenia.

Tego rodzaju grunty orne i półnaturalne ekosystemy mają priorytetowe znaczenie dla działań rolno-środowiskowych (promowanie zamiany gruntów ornych na użytki zielone), których celem będzie zachowanie półnaturalnych ekosystemów trawiastych, zachowanie, bądź odbudowa małej retencji wodnej i ochrona różnorodności biologicznej terenów rolniczych.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia gruntów rolnych pod zalesienie, jeżeli będą spełnione wymogi obowiązujących przepisów szczególnych pomimo tego, iż obszary wnioskowane do zalesienia nie będą mieścić się w ramach w/w zasad.

3.7.3. Działalność produkcyjno – usługowa

Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi podstawowy warunek poprawy sytuacji, zwłaszcza na rynku pracy. Należy podejmować odpowiednie działania, które będą sprzyjały rozwojowi tego typu działalności. Należą do nich:

- utrzymanie i rozwój istniejących zakładów pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów,
- tworzenie miejsc pracy na wsi – zakłady usługowe, przetwórstwo spożywcze,
- opracowanie ofert lokalizacyjnych dla nowych inwestorów,
- wykorzystanie lokalnych rezerw siły roboczej,

- promocja gminy.

3.7.4. Turystyka

Skromne walory przyrodnicze gminy, marginalizują turystykę w sferze jej działalności gospodarczej. Jedyłą, kierunkową formą zagospodarowania turystycznego gminy, która powinna być rozwijana na jej obszarze jest agroturystyka. Wymaga to jednak przygotowania odpowiedniej bazy pobytowej w gospodarstwach, które chciałyby świadczyć tego rodzaju usługi turystyczne. Wytypowane wsie do rozwoju dodatkowej funkcji turystycznej to: Wandalin (z pozostałościami parku podworskiego), Andryjanki (z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków – zespół dworski i cerkiew prawosławna) oraz Wygonowo (w pobliżu, którego zostanie zlokalizowany zbiornik małej retencji na rzece Leśna).

W obszarze wsi gminnej Boćki zostały zlokalizowane dwa wodne zbiorniki rekreacyjne, oba na rzece Nurzec. Zbiornik usytuowany w południowej części wsi, jest większy i może pełnić znaczną rolę w systemie zbiorników małej retencji. Drugi, zlokalizowany w centrum Bociek, powinien służyć głównie rekreacji, wzbogacając jednocześnie walory przyrodnicze wsi.

3.8. Kierunki rozwoju komunikacji

3.8.1. Komunikacja drogowa

Gmina Boćki leży w centralnej części Podlasia, przy drodze krajowej nr 19 granica państwa Kuźnica Białostocka – Białystok – Lublin – Rzeszów. Przez teren gminy nie przebiegają drogi wojewódzkie. Uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest sieć dróg powiatowych i drogi gminne. Droga nr 19 pełni i będzie pełnić istotną rolę w regionie jako ważna droga krajowa o charakterze drogi międzynarodowej oraz drogi o funkcji ruchu turystycznego i rekreacyjnego. Poza problemem eliminacji ruchu tranzytowego z miejscowości tj. problemem budowy obwodnicy na terenie gminy, nie wystąpią obszary konfliktów komunikacyjnych. Nie przewiduje się budowy docelowych obejść lub przełożeń trasy w rejonie innych wsi gminnych (poza Boćkami). Inne wsie leżące w pobliżu drogi nr 19 są korzystnie położone na skraju drogi lub posiadają mało intensywną zabudowę, która umożliwia, po dokonaniu izolacji ruchu lokalnego i pieszego, pozostawienie obecnego przebiegu drogi krajowej.

Mimo powyższych uwag należy zauważyć przyszłe kolizje szybkiego ruchu tranzytowego z ruchem rolniczym i obsługą terenów rolnych przyległych do drogi. Jedynym prawidłowym rozwiązaniem tego problemu jest sukcesywna budowa dróg zbiorczych rolniczych i tworzenie systemu dojazdów od zaplecza z ograniczeniem ilości zjazdów na drogę krajową. System takich dróg jest pokazany na planszy kierunków (przebiegi dróg gospodarczych i serwisowych są zgodne ze studium modernizacji drogi krajowej).

Docelowy układ komunikacyjny miejscowości gminnej

Układ ulic w miejscowości gminnej jest wykształcony poprzez wieloletni rozwój i zabudowę oraz układ przestrzenny i rzekę Nurzec. Z powyższego względu układ ten docelowo może i powinien być zachowany. W samych Boćkach dużym utrudnieniem jest obustronna gęsta zabudowa ze zbliżeniami do jezdni głównej drogi tranzytowej na mniej niż 5,0 m – długość odcinka obudowanego 1,5 km. Szerokość jezdni obecnej drogi krajowej w Boćkach wynosi od 7,0 do 8,7 m. Wobec koncepcji budowy obwodnicy Bociek pokazanej na planszy kierunków, tzn. koncepcji całkowitej eliminacji ruchu tranzytowego z miejscowości gminnej, obecny ciąg drogi krajowej może być docelowo zaadaptowany do pełnienia funkcji wewnętrznych, bez wyburzeń budynków i nadmiernych modernizacji.

Układ komunikacyjny miejscowości Boćki jest specyficzny, dostosowany do ukształtowania terenu, istniejących cieków wodnych oraz do historycznie ukształtowanej zabudowy. W niniejszej analizie uznano, że układ ten może być w przyszłości adaptowany pod warunkiem modernizacji wlotów i skrzyżowań, przebudowy licznie rozgałęzionych

rozjazdów w małe ronda i zmodernizowania nawierzchni. Uporządkowania wymaga także problem bezpieczeństwa i wydzielenia ruchu pieszego oraz rowerowego od ruchu drogowego (szczególnie tranzytowego i wylotowego z Bociiek). Powyższa przebudowa skrzyżowań przy pozostawieniu obecnego układu ulic jest możliwa tylko pod warunkiem realizacji obejścia Bociiek na ciągu drogi krajowej. W centrum miejscowości gminnej na głównych kierunkach ulic wylotowych i zbiorczych należy projektować i realizować ścieżki rowerowe. Szerokości obecnych linii rozgraniczających pozwalają na budowę prawidłowej jezdni (min. 6 m) i prawidłowych szerokości chodników (min. po 2 m) oraz częściowo pasów zieleni ulicznych. Niezbędne poszerzenia pasów ulicznych dotyczą głównie obszarów skrzyżowań i rejonów nienormatywnych łuków. Przewiduje się docelowe szerokości dróg i ulic podstawowych min. 15,0 m, dla wyższych klas minimum 20,0 m.

Ulice osiedlowe i lokalne w miejscowości Boćki wymagają sukcesywnej modernizacji konstrukcji jezdni i ulepszenia nawierzchni. Docelowo należy dążyć do całkowitej przebudowy dróg i ciągów pieszo – jezdnych na nawierzchnie bitumiczne, z kostki betonowej, itp.

W centrum miejscowości Boćki wyznacza się strefę parkowania publicznego (obszar w rejonie budynku urzędu, przystanku PKS), gdzie powinny być realizowane małe zatoki i parkingi o łącznej ilości około 150 miejsc postojowych. Poza obszarem strefy parkowania w centrum, w rejonie każdej usługi przewiduje się lokalizację zatok postojowych lub publicznych parkingów o wielkości dostosowanej do funkcji obiektu.

Obwodnica m. Boćki:

Projektowana w studium przebiegu i modernizacji drogi nr 19 obwodnica wsi Boćki jest zgodna w założeniach z dotychczasowymi planami zagospodarowania przestrzennego i przebiega po wschodniej stronie zabudowy od obecnego km trasy drogi 120+270 do obecnego km drogi 125+870 – długość obejścia wynosi wg studium 4,40 km, co oznacza w stosunku do obecnego przebiegu skrócenie odcinka o 0,2 km. Węzeł Boćki zlokalizowany w km obwodnicy 1+830 łączy wieś gminną Boćki poprzez odcinek drogi powiatowej z drogą ekspresową. W rejonie gminy zlokalizowano 9 wiaduktów bezkolizyjnych przejść dróg lokalnych i dwa mosty. Obwodnica określona w studium modernizacji drogi nr 19 do drogi ekspresowej jest zaprojektowana, wg niniejszej analizy studium gminy, prawidłowo i jej ustalenia są w pełni uwzględnione w niniejszym opracowaniu.

Na obecnych wlotach drogi krajowej nie przewiduje się węzłów i skrzyżowań umożliwiających zjazd do miejscowości. Powyższe założenie wynika z funkcji i normatywów dróg ekspresowych i musi być uwzględnione w przyszłym kształcie układu komunikacyjnego

miejsowości. Powyższe założenie może być początkowo negatywnie odbierane przez społeczność lokalną, ale lokalizacja tylko jednego węzła w obszarze miejscowości Boćki jest w pełni uzasadniona funkcjonalnie także z uwagi na interesy i funkcje miejscowości gminnej. W niektórych przypadkach np. wynikających z zagospodarowania terenów przy dotychczasowych wlotach drogi krajowej, można pod warunkiem zachowania bezpieczeństwa na drodze ekspresowej dopuścić wjazd lub wyjazd o ograniczonej relacji na drogę ekspresową.

Droga nr 19 jest przeznaczona do modernizacji ze względów funkcjonalnych z uwarunkowaniem do potrzeb krajowego systemu transportowego. Założenia modernizacji do drogi ekspresowej są mało związane z obecnym natężeniem ruchu i ew. przekroczeniem dopuszczalnych poziomów swobody ruchu i natężeń ruchu na drodze (szczególnie w odniesieniu do odcinka przebiegu drogi przez gminę Boćki). Obecny przekrój drogowy zapewnia w rejonie m. Boćki poziom obsługi ruchu (w stosunku do prognoz ruchu) C aż do roku 2020.

Wg „Uproszczonego Studium Techniczno – Ekonomicznego na przystosowanie Drogi Krajowej Nr 19 Kuźnica Białostocka – Białystok – Lublin – Rzeszów do warunków Drogi Ekspresowej” opracowanie Transprojekt, Warszawa grudzień 2002r., dla prognozy ruchu i przyjętych parametrów jednojezdniowej drogi ekspresowej (droga krajowa E19 – jezdnia 7 m $V_p = 100\text{km/godz.}$, pobocza utwardzone 2 x 2,50m) procentowe wykorzystanie przepustowości zmodernizowanej drogi w rejonie miejscowości Boćki będzie dla wlotu od strony Bielska Podlaskiego w roku 2020 ok. 31%, co oznacza poziom swobody C, a dla wlotu od strony Dziadkowiec w roku 2020 ok. 24%, co oznacza poziom swobody D.

Powyższe dane oznaczają, że docelowy zakres modernizacji drogi do przekroju dwujezdniowego jest w rejonie m. Boćki min do roku 2025 niecelowy i nie będzie podjęty. Jednocześnie w studium urbanistycznym gminy należy przewidywać na okres kierunkowy rozwiązanie dwujezdniowe z wykonywaniem obiektów pod przekrój dwujezdniowy, z izolacją terenu tak jak dla rozwiązania docelowego.

Na planszy studium wskazano wstępnie 2 lokalizacje MOP –ów (Miejsc Obsługi Podróżnych) dla drogi tranzytowej. Z uwagi na wnioski potencjalnych inwestorów obiektów obsługi ruchu drogowego i usług gastronomicznych lokalizowanych przy drodze nr 19 dopuszcza się inne lokalizacje MOP – ów niż wstępnie wskazane na planszy studium. Warunkiem akceptacji każdej lokalizacji jest uzgodnienie warunków realizacji zjazdów z drogi krajowej. Jednocześnie należy założyć, że w rejonie Bociek nie powinno być realizowanych więcej niż 2 obiekty (max 3) związane z obsługą ruchu na drodze nr 19.

Kierunki modernizacji dróg na terenie gminy:

Drogi powiatowe i wybrane drogi gminne muszą być sukcesywnie modernizowane. Należy przewidywać poszerzenia normatywne pasów drogowych do szerokości 15,0 m (minimum 12 m), poszerzenia w rejonie skrzyżowań i łuków niebezpiecznych, izolację ruchu pieszego i rowerowego, a przede wszystkim budowę utwardzonych nawierzchni żwirowych. W odniesieniu do dróg powiatowych duża ich część (ok. 40%) nie posiada należytej docelowości warstw podbudowy jezdni. Oznacza to, że w przyszłości należy liczyć się z modernizacją podbudów głównych dróg i ulic. Mimo nie w pełni normatywnych standardów technicznych wyżej opisywanej sieci lokalnej dróg i ulic zapewnia ona dojazd do wszystkich obszarów zainwestowania i gminnych wsi.

Poza obejściem miejscowości gminnej oraz korektami w rejonie nienormatywnych łuków i skrzyżowań układ drogowy wszystkich dróg na terenie gminy może być adaptowany w obecnych przebiegach i funkcjach. W razie rozbudowy miejscowości lub lokalizacji nowych obiektów układ ten będzie uzupełniany przez nowe drogi dojazdowe. W układzie docelowym parametry dróg i ulic powinny być dostosowane do wymagań normatywnych i przyszłych funkcji. Poniżej zestawiono parametry dróg założone w studium modernizacji drogi krajowej, która decyduje o docelowym układzie komunikacyjnym gminy.

Główne założenia dla modernizowanej drogi krajowej nr 19 (droga ekspresowa S):

Prędkość projektowa $V_p=100\text{km/godz.}$ (etapowo na terenach wsi 80km/godz.)

Szerokość pasa ruchu $3,50 + \text{pasy awaryjne utwardzone } 2 \times 2,50\text{m}$

Pobocza gruntowe $0,75$ (dodatkowo)

Skrajnia wysokości – $5,0\text{m}$

Nawierzchnia asfaltobetonowa typ b. ciężki, obiekty mostowe IB

Założenia modernizacyjne dla dróg powiatowych w rejonie gminy Boćki:

Prędkość projektowa $V_p=60\text{km/h}$

Szerokość jezdni $5,50 - 6,0\text{m}$

Szerokość korony drogi $9,0 - 10,0\text{m}$

Pobocza gruntowe $2 \times 1,5\text{m}$

Nawierzchnia asfaltobetonowa typ lekki i średni

Założenia modernizacyjne dla dróg gminnych:

Prędkość projektowa $V_p=50\text{km/h}$

Szerokość jezdni $5,50 - 5,0\text{m}$

Szerokość korony drogi $7,0 - 8,0\text{m}$

Pobocza gruntowe $2 \times 1,0 - 1,25\text{m}$

Nawierzchnia asfaltobetonowa, powierzchniowe utwardzanie lub naw. żwirowe i brukowe

Założenia modernizacyjne dla dróg dojazdowych:

Prędkość projektowa $V_p=30 - 40\text{km/h}$

Szerokość jezdni 3,50 – 5,0m

Szerokość korony drogi 5,0 – 6,5m

Projektowane mijanki dla jezdni o szerokości poniżej 4,0m

Na planszy kierunków pokazano szereg punktów niebezpiecznych zlokalizowanych w rejonie nienormatywnych łuków i włączeń, które powinny być docelowo przebudowane lub zmodernizowane w sposób minimalizujący kolizje z ruchem kołowym i pieszym. Ostateczne wskazanie i kwalifikacja miejsc niebezpiecznych do modernizacji należy do administratora dróg. Drogi powiatowe i wybrane drogi gminne muszą być sukcesywnie modernizowane. Należy przewidywać poszerzenia normatywne pasów drogowych do szerokości 15,0m, poszerzenia w rejonie skrzyżowań i łuków niebezpiecznych, izolację ruchu pieszego i rowerowego, a przede wszystkim budowę utwardzonych nawierzchni i ulepszanie bruków lub nawierzchni żwirowych.

Na planszach kierunków systemu transportowego pokazano też przebiegi ulic i dróg ponadlokalnych, wybrane ulice wiejskie stanowiące układy podstawowe oraz okazano lub uwzględniono lokalizację głównych obiektów komunikacyjnych takich jak:

- stacje paliw,
- parkingi przydrożne i przyuliczne,
- potencjalna lokalizacja MOP-ów przy drodze nr 19,
- lokalizację skrzyżowań głównych ulic do przebudowy ze względu na istniejącą geometrię wlotów.

Oprócz ulic i dróg tranzytowych na terenie Bociek oraz wsi gminnych występują drogi i ulice wewnętrzne (dojazdy gospodarcze i dojazdy do terenów zamieszkania) oraz drogi zakładowe. Drogi te nie podlegają szczegółowej analizie w ramach studium ogólnego. Drogi i ulice lokalne niewydzielone na rysunku planu oraz drogi i ulice wewnętrzne są adaptowane w zakresie swej funkcji i przebiegu, mogą być modernizowane zależnie od potrzeb lokalnych.

Całość docelowej sieci dróg na terenie gminy wymaga sukcesywnej modernizacji i przebudów, tak aby w ciągu ok. 20 najbliższych lat doprowadzić do ulepszenia nawierzchni i wzmocnienia słabej podbudowy oraz likwidacji miejsc niebezpiecznych i dostosowania do wymaganych przepisami parametrów technicznych.

Wstępna analiza wykazała, że wszystkie odcinki dróg zaliczonych do podstawowego systemu drogowego nie spełniają wymagań ww. Rozporządzenia w zakresie parametrów

technicznych i użytkowych, ilości włączeń, zasad obsługi terenów przyległych, itp. Wyjątkiem są niektóre odcinki dróg dojazdowych, dla których wymagania normatywne są liberalne.

Docelowo należy przewidywać następujące klasy dla dróg i odpowiadającym im w ciągu odcinków ulic (wg Rozporządzenia MTiGM z 03.03.1999r.):

- ulice i drogi krajowe – klasa Gp – dla drogi nr 19 na obwodnicy i docelowo klasa „S”,
- drogi powiatowe – klasa L lub Z (wg projektu),
- drogi gminne – klasa D lub L (wg projektu sieci).

Ustala się następujące parametry projektowe i urbanistyczne odcinków dróg i ulic zaznaczonych na rysunku „kierunki rozwoju sieci drogowej” dla elementów podstawowego układu komunikacyjnego miasta i określonych symbolami klas wg Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r (Dz. U. Nr 43, poz. 430):

1) oznaczenie - „S” – docelowy ciąg drogi nr 19

- a) *funkcja* – droga ekspresowa, odcinki włączone do krajowego układu dróg ruchu szybkiego,
- b) *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni dla $V_p=100\text{km/h}$ – 8m (min. 7,0 + opaski 2 x 0,5m i utwardzone pobocza), dla rozwiązania docelowego, 2 x 7,50m + pasy awaryjne utwardzone 2 x 2,50m

Pobocza gruntowe 0,75m (dodatkowo)

Skrajnia wysokości – 5,0m

Nawierzchnia asfaltobetonowa typ b. ciężki, obiekty mostowe IB

- c) *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna, etapowo dla ciągu jednojezdniowego 30m, docelowo minimum 40m dla dwóch jezdni dwupasmowych i 50m dla odcinków dwóch jezdni trzypasmowych z poszerzeniami w rejonach węzłów,
- d) *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – wykluczony, tylko przez węzły i zjazdy na tereny MOP, projektowane zapewnienie obsługi przez dojazdy i drogi zbiorcze gospodarcze.

2) oznaczenie - „Z”

- a) *funkcja* – ulice i drogi zbiorcze – istniejące i kierunkowe główne przebiegi dróg powiatowych,
- b) *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min. 7m (na skrzyżowaniach zalecane 9m), na obszarach gęstej zabudowy chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub

barierami ochronnymi szerokości min. 2,0m, prędkość projektowa $V_p=60$ – 40km/h zależnie od obszaru,

- c) *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 20m, zalecana przy istniejącej szerokości powyżej 20, wg stanu istniejącego,
- d) *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym „częściowo ograniczono”, zalecane zapewnienie obsługi przez zjazdy łączone i przez dojazdy zbiorcze oraz na terenach nie zainwestowanych – ograniczony do przypadków uzasadnionych.

3) oznaczenie - „L”

- a) *funkcja* – ulice i drogi lokalne w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r (Dz. U. Nr 43, poz. 430)
- b) *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min. 7m, zalecane poszerzenia zjazdowe i zatoki parkingowe (na skrzyżowaniach zalecane 9 – 12m), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub przykrawężnikowe szerokości min. 2,5m, prędkość projektowa $V_p=50$ km (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym – na terenach miejskich 60km/h)
- c) *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 12m, zalecana 15m i wg stanu istniejącego przy szerokości powyżej 15m lub więcej,
- d) *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym – dopuszczalna obsługa przyległych działek oraz stopień obsługi, ograniczony w miejscach niebezpiecznych i o słabej widoczności.

Obiekty budowlane można lokalizować przy drogach publicznych zgodnie z art. 43.1 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 roku (tekst jednolity Dz. U. 71 z dnia 29 sierpnia 2000r. poz. 838). Dla dróg powiatowych obiekty budowlane w obszarze zabudowanym lokalizować należy poza pasem drogowym, w odległości od krawędzi jezdni nie mniejszej niż 15,0m; natomiast odległość budynków przeznaczonych na pobyt stały ludzi winna zapewnić ochronę przed niekorzystnym oddziaływaniem drogi (hałas i wibracje) – odległość tę należy określić na podstawie analizy natężenia ruchu pojazdów na drodze oraz związanych z nim uciążliwości akustycznych i wibracji.

Zasady ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami związanymi z eksploatacją dróg oraz określenie rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych oddziaływanie źródeł hałasu i wibracji i eliminujących uciążliwości z tym związane określają raporty wpływu inwestycji na środowisko.

Wody opadowe z rejonu parkingów i jezdni powinny być wstępnie podczyszczane w separatorach lub odmulaczach, odprowadzane do zbiorników retencyjnych ewentualnie do

naturalnych cieków wodnych. Dopuszcza się też drenaż podziemny i realizację wydzielonych systemów kanalizacji deszczowej. Inwestycje drogowe wymagają opracowania programu odwodnienia, który winien wskazać przebieg kanałów zbiorczych o parametrach technicznych określonych w oparciu o istniejącą i projektowaną zlewnię (powierzchnie utwardzone i nieutwardzone).

Lokalne układy dróg i ulic wiejskich wymagają realizacji dogodnych połączeń z układem zewnętrznym, podstawowym poprzez budowę dróg i ulic dojazdowych „D” o szerokości jezdni min. 5,50m z izolowanym ruchem pieszym i rowerowym przy szerokości w liniach rozgraniczających minimum 10,0m (zalecane szerokości 12 – 15m).

Zakłada się docelową konieczność realizacji systemu wydzielonych ścieżek rowerowych przez wsie, do terenów zieleni i na odcinkach dróg wylotowych, wszędzie tam gdzie występuje nasilony ruch pojazdów samochodowych.

Wszystkie powyższe kierunki działań planistyczno – gospodarczych w zakresie kształtowania systemów transportowych muszą uwzględniać rachunek ekonomiczny i efektywność możliwych do poniesienia nakładów budżetowych lub pozabudżetowych (fundusze rozwojowe, itp.) zarówno w aspekcie skutków docelowych jak i efektów krótko etapowych.

Na terenie głównych wsi gminnych istnieje konieczność zaprojektowania i stworzenia niezależnego od jezdni systemu parkowania w postaci zatok i wydzielonych stref parkowania.

Podstawowym problemem w zakresie rozwoju systemu transportowego gminy jest eliminacja konfliktów między ruchem tranzytowym i turystycznym a funkcjami gminy oraz dostosowanie parametrów systemu (standardy, nośności konstrukcji jezdni, stopień bezpieczeństwa, itp.) do potrzeb gospodarczych gminy. Istotnym zagadnieniem jest docelowa izolacja ruchu na drodze krajowej od ruchów rolniczych i pieszych w obszarach wsi. Z punktu widzenia gminy zadaniem modernizacji systemu transportowego jest zapewnienie nieograniczonego warunkami klimatycznymi dojazdu do ośrodków zamieszkania i głównych obszarów gospodarczych.

3.8.2. Komunikacja kolejowa

Ze względu na słabo rozwiniętą sieć PKP w obszarze Podlasia, brak jest bezpośredniego dostępu do linii kolejowej. Oznacza to konieczność dowozu towarowego transportem samochodowym lub (możliwe jest to w minimalnym stopniu) poprzez stację kolejową w Łapach lub Białymstoku. Docelowo i obecnie zagadnienia komunikacyjne związane z transportem kolejowym nie dotyczą obszaru gminy Boćki.

3.8.3. Transport ciężki i tranzyt

Obecne funkcje transportu drogowego wymagają na głównych drogach krajowych wzmocnień konstrukcji jezdni dostosowujących do obciążenia i nacisków pojazdów transportowych dla 110 i docelowo 115 KN/oś. Propozycje modernizacji i wzmocnień określone w niniejszym opracowaniu należy traktować jako ustalenia wstępne gdyż prawidłowe decyzje wykonywania modernizacji zależą od badań szczegółowych nośności obecnej konstrukcji jezdni i rzeczywistego obciążenia.

Droga krajowa nr 19 przebiegająca przez teren gminy jest typowym ciągiem tranzytowym, międzynarodowym. W/w droga nr 19 ma duże znaczenie dla połączenia wschodnich regionów kraju. Będzie ona dostosowana do klasy „S” i ruchu KR-5 i jak podano wyżej nacisków 100 – 115 KN/oś. Droga krajowa będzie w przyszłości w pełni izolowana od funkcji obsługi (bezpośredniej) terenów rolniczych i przyległych wsi. Przy dalszej modernizacji drogi krajowej nr 19 należy izolować tereny zamieszkania leżące wzdłuż ciągów tranzytowych od ujemnych wpływów komunikacji takich jak nadmierne natężenie hałasu, wibracje i spaliny oraz należy zabezpieczyć ruch pieszki i lokalny od kolizji z ruchem tranzytowym.

Przewidywane maksymalne obciążenie ruchem (kategoria ruchu) na głównych powiatowych nie przekroczy KR 2 – 3.

3.8.4. Ścieżki rowerowe – rekreacyjne

Zakłada się docelową konieczność realizacji systemu wydzielonych ścieżek rowerowych przez wsie, do terenów zieleni i na odcinkach dróg wylotowych wszędzie tam, gdzie występować będzie ruch rowerowy przy nasilonym ruchu pojazdów samochodowych. Oprócz wydzielonych ścieżek rowerowych projektuje się ciągi rekreacyjne i dalekobieżne ścieżki rowerowe związane z terenami lasów i doliną rzeki.

3.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

3.9.1. Zaopatrzenie w wodę

Zbiorowymi wodociągami, w oparciu o 1 ujęcie i stację wodociągową we wsi Boćki oraz 3 na terenie gmin sąsiednich (Orla, Dziadkowice i Brańsk) objętych jest 29 wsi.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w wodę jest zapewnienie ciągłości dostawy wody mieszkańcom gminy, o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi, w ilości pokrywającej pełne potrzeby poprzez modernizację i rozbudowę istniejących ujęć oraz rozbudowę sieci przesyłowej.

Realizacja w/w kierunku na terenie gminy wymagać będzie następujących działań:

- modernizacji i rozbudowy ujęcia wody w Boćkach (między innymi o zbiorniki wyrównawcze),
- sukcesywnej rozbudowie sieci wodociągowej wraz z postępującym zainwestowaniem,
- rozbudowę wodociągu grupowego „Dołubowo” w oparciu o koncepcję zaopatrzenia w wodę gminy poprzez podłączenie 2 wsi (Piotrowo Krzywokoły i Wygonowo), położonych w południowo – zachodniej części gminy,
- zwodociągowanie zabudowy kolonijnej rozproszonej,
- sukcesywną rozbudowę sieci wodociągowej na obszarze całej gminy wraz z postępującym zainwestowaniem terenu.

3.9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Rozwiązanie gospodarki ściekowej oparte na zbiorczym systemie odprowadzenia ścieków z oczyszczalnią posiada jedynie ośrodek gminny. Na terenie gminy brak jest urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ścieki sanitarne odprowadzane są głównie do zbiorników bezodpływowych z przeznaczeniem do wywożenia na oczyszczalnię ścieków.

Podstawowym kierunkiem w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków jest:

- zapewnienie normatywnych standardów cywilizacyjnych w tym zakresie,
- graniczenie wielkości odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń do wód powierzchniowych.

Realizacja w/w kierunków wymagać będzie wykonania następujących zadań:

- rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Boćkach,
- budowy sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Boćki (w zachodniej części wsi, po drugiej stronie rzeki) według opracowanej dokumentacji technicznej. Odprowadzenie nastąpi do projektowanej przepompowni ścieków, skąd kanałem tłocznym przez rzekę Nurzec do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej,
- sukcesywnej rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej w prawobrzeżnej części wsi oraz tam gdzie wymaga tego postępujące zainwestowanie terenu,
- objęcie scentralizowanym systemem odprowadzania ścieków wsi Jakubowskie ze względu na wielkość wsi, zwartość zabudowy i bliskość położenia do istniejącej oczyszczalni ścieków,
- rozwiązanie odprowadzenia ścieków we wszystkich pozostałych wsiach w postaci indywidualnych przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

Na obszarach o zabudowie rozproszonej oraz kolonijnej, gdzie nieracjonalna wydaje się budowa systemów scentralizowanych, należy stosować rozwiązania indywidualne. Nie znaczy to jednak możliwości zastosowania zbiorowego odprowadzenia ścieków, jeżeli pozwolą na to środki finansowe. Podjęcie decyzji dotyczącej budowy oczyszczalni ścieków wymagać będzie dokonania każdorazowo wyznaczenia lokalizacji w trybie planowania przestrzennego. Zbiorniki szczelne bezodpływowe należy traktować jedynie jako rozwiązanie przejściowe.

3.9.3. Zaopatrzenie w gaz

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie naszego województwa nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Boćki. Według przyjętego schematu zaopatrzenia w gaz w opracowywanym planie zagospodarowania województwa podlaskiego, źródłem zasilania tej części obszaru będzie projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia ze wsi Wyszki w kierunku Bielska Podlaskiego i Hajnówki. W rejonie Bielska Podlaskiego nastąpi odgałęzienie w kierunku gminy Boćki.

Główne elementy realizacji systemu gazowniczego zapewniające dostawę gazu ziemnego to budowa: gazociągu podłączeniowego wysokiego ciśnienia, stacji redukcyjno – pomiarowej I stopnia zlokalizowanej w pobliżu wsi Boćki oraz sieci gazowej średniego ciśnienia.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w gaz jest zapewnienie możliwości dostaw gazu ziemnego do wszystkich miejscowości w gminie.

Priorytety zaopatrzenia wsi w gaz przewodowy to:

- miejscowości o największym zadeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz, w tym położonych najbliżej stacji redukcyjno – pomiarowej i tworzących zwarte ciągi liniowe,
- miejscowości, gdzie przewiduje się duże odbiory gazu na potrzeby ciepłownictwa i urządzeń obiektów komunalnych.

Podstawowym warunkiem budowy nowych gazociągów jest kryterium opłacalności i efektywności inwestycji. Ze względu na dużą odległość czasową budowy systemu zaopatrzenia w gaz przewodowy wskazane jest utrzymywanie i rozwijanie stosowania gazu propan – butan przez mieszkańców gminy.

3.9.4. Zaopatrzenie w ciepło

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa to sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energii zmniejszających zanieczyszczenie środowiska.

Ekologizacja nośników energii powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności w obiektach użyteczności publicznej takich jak np. szkoły i urzędy.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- zmniejszanie zużycia ciepła poprzez termorenowację budynków o złych warunkach termoizolacyjnych, propagowanie stosownych dociepleń budynków i wykorzystywanie nowych rozwiązań w technice grzewczej,
- wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych zwiększających efektywność, ułatwiających obsługę i zmniejszających koszty eksploatacji (dotyczy w szczególności sprawności kotłów i ich automatyzacji),
- propagowanie i wykorzystywanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii.

3.9.5. Elektroenergetyka

Podstawowy kierunek rozwoju w zakresie elektroenergetyki to dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb odbiorców oraz dostarczanie energii elektrycznej o normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym poprzez:

- adaptację istniejących urządzeń elektroenergetycznych: linii napowietrznych 110kV i 15kV, stacji transformatorowych 15/0,4kV oraz sieci napowietrznej i kablowej nn, zwracając przy tym uwagę na konieczność zachowania stref ochronnych od istniejących i projektowanych linii napowietrznych 110kV i 15kV do istniejących i projektowanych obiektów kubaturowych,
- remont i modernizację urządzeń elektroenergetycznych we wsi: Starowieś oraz linii napowietrznych 15kV relacji Dziadkowice – Boćki z odgałęzieniem w kierunku wsi Andryjanki,
- remont i modernizację części sieci komunalno – oświetleniowych nn na terenie gminy,
- budowę nowej sieci elektroenergetycznej (SN, stacje transformatorowe 15/0,4kV, linie nn) na terenach przewidzianych do zainwestowania,

Zmniejszenie uciążliwości urządzeń elektroenergetycznych dla otoczenia będzie następować poprzez:

- budowę urządzeń elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z rozwojem osadnictwa i chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- przy realizacji linii SN w sąsiedztwie zabudowy stosowanie rozwiązań technicznych i stref ochronnych zmniejszających do minimum wpływ linii na ludzi i środowisko.

3.9.6. Telekomunikacja, radiokomunikacja i teletransmisja

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie:

- utrzymania istniejących centrali oraz rozbudowy i modernizacji sieci telekomunikacyjnych stosownie do potrzeb,
- rozwiązania problemu braku łączności niektórej zabudowy kolonijnej poprzez budowę tradycyjnych linii rozdzielczych i abonenckich bądź zwiększenie zasięgu pracy masztów telefonii komórkowej,
- sukcesywnej zamiany istniejących linii napowietrznych na kablowe,
- utrzymania pasa ochronnego radiokomunikacji i teletransmisji Makarki – Bielsk Podlaski, szerokości około 80m i zakazie lokalizowania w tym pasie obiektów (zwłaszcza znacznej wysokości) zagospodarowania przestrzennego.

3.9.7. Gospodarka odpadami

Gmina Boćki nie posiada gminnego składowiska odpadów stałych, które odpowiadałyby standardom, zarówno sanitarnym i ekologicznym, wymaganym dla tego rodzaju obiektów.

Odpady stałe składowane są na wydzielonym wyrobisku po eksploatacji kruszywa naturalnego, ogrodzonym siatką, w pobliżu miejscowości gminnej Boćki.

Działania w zakresie gospodarki odpadami powinny zmierzać do:

- budowy zakładu zagospodarowania odpadów spełniającego wymogi sanitarne i ekologiczne dla tego rodzaju obiektów (własnego lub wspólnego dla kilku gmin) z propozycją wstępnej lokalizacji na gruntach wsi Wygonowo, Wandalin lub Andryjanki,
- stworzenie systemu gromadzenia i wywozu odpadów stałych, gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniem oraz umożliwiającego odzysk (recykling) surowców wtórnych, w drodze selekcji odpadów w źródłach ich powstawania lub na składowisku gminnym, jak również systemu zbytu odzyskanych surowców,
- stworzenia systemu zbytu i zagospodarowania odzyskanych surowców,
- bezwzględnego przestrzegania obowiązujących przepisów odnośnie gromadzenia odpadów na składowiskach, w celu eliminowania uciążliwości i zagrożeń wynikających z jego funkcjonowania.

3.10. Kierunki rozwoju pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych

Źródłami energii odnawialnej, istotnymi z punktu widzenia rozwoju gminy będą:

- farmy i pojedyncze elektrownie wiatrowe o mocy powyżej 100 kW,

- biogazownie rolnicze o mocy elektrycznej lub cieplnej powyżej 100kW.

3.10.1. Obszary lokalizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii

W studium określa się możliwość budowy elektrowni wiatrowych (farm wiatrowych i pojedynczych elektrowni wiatrowych) oraz biogazowni rolniczych.

Obszarami, na których dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych są tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, położone na wyniesieniach, o ekspozycji skierowanej na najczęściej i najsilniej wiejące wiatry, określone na rysunku studium.

W ramach wyznaczonych obszarów należy uwzględnić zachowanie minimalnej odległości wież:

- od zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi – 500m,
- od dróg publicznych:
  - istniejącej drogi kategorii drogi krajowej Nr 19, projektowanej drogi ekspresowej S19 - stanowiącej sumę wysokości wieży i długości skrzydła wirnika, powiększonej o 25m,
  - pozostałych dróg publicznych – stanowiącej długość skrzydła wirnika, lecz nie mniejszej niż odległość wynikająca z przepisów szczególnych w zakresie usytuowania obiektów budowlanych przy drogach,
- od budynków niemieszkalnych, napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia – stanowiącej sumę wysokości wieży i długości skrzydła wirnika, lecz nie mniej niż 100m,
- od pasa ochronnego radiokomunikacji i teletransmisji – stanowiącej długość skrzydła wirnika, lecz nie mniej niż 50 m.

W ramach wyznaczonych obszarów z lokalizacji elektrowni wiatrowych wyłącza się tereny:

- objęte formami ochrony przyrody,
- dolin rzecznych, zagłębień terenowych i lasów,
- stanowisk archeologicznych,
- projektowanej drogi ekspresowej S19.

Elektrownie wiatrowe o wysokości 50 m i więcej podlegają obowiązkowi zgłoszenia właściwemu organowi nadzoru nad lotnictwem wojskowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Lokalizację biogazowni dopuszcza się na terenie całej gminy, na terenach rolniczych, w tym użytkowanych w ramach gospodarstw rolnych, ogrodniczych i ferm hodowlanych oraz na terenach produkcyjno – usługowych, obsługi rolnictwa, z wyłączeniem obszarów:

- objętych formami ochrony przyrody,
- systemu przyrodniczego, obejmujące ekosystemy dolinne, lasy, zwarte powierzchnie zieleni o charakterze półnaturalnym,
- objętych formami ochrony zabytków oraz tereny w otoczeniu zabytków i tereny stanowisk archeologicznych,
- o wartości kulturowej i historycznej, w tym cmentarze i parki zabytkowe,
- o wysokich walorach krajobrazowych, w tym przedpola panoram, strefy osi i ciągów widokowych,
- położonych w odległości mniejszej niż 300 m od zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi lub terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- projektowanej drogi ekspresowej S19.

3.10.2. Obsługa komunikacyjna obszarów lokalizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii.

Do elektrowni wiatrowych należy zapewnić dojazd związany z obsługą eksploatacyjną. Należy przewidzieć konieczność dostosowania parametrów technicznych dróg gminnych i węzłów komunikacyjnych do możliwości przewozu ładunków pozagabarytowych, związanych z budową elektrowni wiatrowych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej biogazowi, z uwagi na konieczność dowozu surowców przez pojazdy o dużej ładowności, należy zapewnić drogi dojazdowe o nawierzchni dostosowanej do ruchu samochodów ciężarowych. Dla dużych biogazowi o mocy powyżej 1 MW wskazane jest, aby nośność nawierzchni zapewniała możliwość przewożenia ładunków o masie powyżej 15t.

3.10.3. Infrastruktura techniczna obszarów lokalizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii.

Przy lokalizacji elektrowni wiatrowych, przyłączonych do systemu elektroenergetycznego, należy uwzględnić konieczność realizacji dróg, kablowych połączeń lokalnych poszczególnych turbin, stacji transformatorowych oraz powiązania ich liniami średniego i wysokiego napięcia z siecią krajową, do której będzie odprowadzana wyprodukowana energia.

Niezbędnymi warunkami przydatności terenu pod budowę biogazowi jest dostępność infrastruktury energetycznej o odpowiednich parametrach, zapewniającej odbiór produktów finalnych w postaci energii elektrycznej (sieć niskiego i średniego napięcia), energii cieplnej bądź biogazu o parametrach gazu ziemnego oraz komunikacji drogowej. Wskazany jest

dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W przypadku ich braku alternatywą jest wyposażenie inwestycji we własne ujęcie wody i własną instalację zbierającą ścieki bytowe, w tym ścieki deszczowe z placów manewrowych, dróg i parkingów.

3.10.4. Kierunki zorganizowanego systemu pozyskiwania ekologicznej energii na terenie gminy

Energia ze źródeł odnawialnych będzie pozyskiwana poprzez:

- tworzenie warunków przez samorząd gminy do realizacji inwestycji, tj.:
  - sporządzanie opracowań planistycznych, uwzględniających warunki lokalizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii,
  - podejmowanie działań edukacyjnych i promujących pozyskiwanie energii odnawialnej,
  - upowszechnianie upraw roślin energetycznych wśród rolników,
  - dążenie do stworzenia sieci rozproszonych źródeł energii opartej o elektrownie biogazowe,
  - inicjowanie i podejmowanie współpracy w tym zakresie z gminami sąsiednimi,
- budowę farm i elektrowni wiatrowych oraz biogazowi rolniczych wraz z infrastrukturą przez inwestorów,
- funkcjonowanie biogazowi rolniczych w oparciu o:
  - dostawę biomasy roślinnej (głównie kukurydzy) z obszaru gminy,
  - zagospodarowanie gnojowicy z gospodarstw hodowlanych, odpadów przetwórstwa spożywczego, owoców i warzyw,
  - dostarczanie wytworzonej energii elektrycznej do systemu elektroenergetycznego,
  - wykorzystanie wytworzonej energii cieplnej na cele produkcyjne i grzewcze zakładów przemysłowych, gospodarstw rolnych i ogrodniczych, budynków mieszkalnych,
  - dostarczanie wytworzonego biogazu do sieci gazowej, do lokalnych sieci gazu na terenach niezgazyfikowanych lub do stacji tankowania gazu jako paliwo samochodowe (CNG), po dostosowaniu go do parametrów gazu ziemnego,
  - wykorzystywanie odpadów poprodukcyjnych do nawożenia pól dostawców surowca energetycznego lub osuszanie odpadów poprodukcyjnych i ich wykorzystywanie jako nawóz w postaci stałej lub paliwo ekologiczne dostarczane do lokalnych kotłowni.

3.11. Ochrona przeciwpożarowa i obrona cywilna

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

W zakresie obrony cywilnej:

- w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidzieć rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,
- w rejonie budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- bez względu na typ zabudowy należy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5l na osobę/dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych powinna wynosić najwyżej 800m,
- istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia,
- należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez systemy alarmowe przyjmując promień słyszalności do 300m,
- układ projektowanych i modernizowanych dróg powinien spełniać następujące warunki:
  - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
  - powinny być połączenia z traktami przelotowymi zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
  - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z niebezpiecznymi środkami chemicznymi,
- przy opracowaniu miejscowych planów wsi w skali 1:1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej należy:

- dążyć do utrzymania istniejących obiektów Straży Pożarnej,

- w terenach zabudowanych na sieci wodociągowej zabezpieczyć odpowiednią ilość hydrantów do celów ochrony przeciwpożarowej,
- zabezpieczyć drogi pożarowe dla obiektów przemysłowych i usługowych.

4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ

4.1. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych

- **art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 3.02.1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych** (Dz. U. Nr 16 poz. 78 z późniejszymi zmianami), gdzie przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym przepisem decyzję o przystąpieniu do sporządzania planów miejscowych, dla terenów rolnych przeznaczonych pod zabudowę niezwiązanych z gospodarką rolną lub leśną, należy podejmować każdorazowo po zaistnieniu potrzeb i możliwości w tym zakresie,
- **art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku – Prawo geologiczne i górnicze** (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami) dla obszarów (terenów górniczych) związanych z wydobywaniem kopalin pospolitych.

4.2. Obszary, dla których sporządzenie planu miejscowego może być obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania

- z uwagi na istniejące zainwestowanie, przewidywany rozwój przestrzenny ośrodka gminnego, konieczność przekształcenia istniejącego zainwestowania, a także usprawnienia realizacji zagospodarowania przestrzennego przewiduje się opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru wsi Boćki (w skali 1:1000) w granicach określonych na rysunku kierunków w skali 1:10000, z wyszczególnieniem terenów, dla których wprowadza się zakaz zabudowy (opracowanie w skali 1:5000),
- w zależności od pojawiających się potrzeb i koniunktury inwestycyjnej, opracowania planów miejscowych, w tym dla obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych, na cele nierolnicze i nieleśne oraz dla obszarów wymagających scaleń i podziału nieruchomości, sukcesywnie podejmowane przez władze gminy.

5. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO

5.1. Polityka przestrzenna państwa i samorządu województwa

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium ma określić obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów.

Zgodnie z art. 44 w/w ustawy ustalenia planu województwa wprowadza się do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków ich wprowadzenia. Uzgodnienia przeprowadza marszałek województwa z wójtem gminy.

Realizacja zamierzeń zawartych w „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (przyjętej przez Sejm RP 17 listopada 2000 roku i opublikowanej w Monitorze Polskim Nr 26 poz. 432 z 16 sierpnia 2001r.) dokonuje się poprzez programy zawierające zadania rządowe i wojewódzkie. Warunkiem zatwierdzenia tych programów jest zapewnienie środków finansowych.

Według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w elementach stabilizujących Koncepcję Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (rysunku i tekście) powinno rozważyć się następujące zmiany w zakresie infrastruktury transportowej – wnioski do koncepcji (w zakresie dotyczącym gminy Boćki): utworzenie dodatkowego europejskiego korytarza transportowego: Sankt Petersburg – Wilno – Białystok – Lublin – Rzeszów – Preszow – Budapeszt, obsługiwanego w Polsce przez drogę ekspresową Nr 19. Korytarz ten w powiązaniu z I europejskim korytarzem transportowym wzmocniałby powiązania państw nadbałtyckich i północno-wschodniej Rosji z Warszawą i południem Europy oraz Ukrainą. Mógłby on również odbarzczać z części ruchu na kierunku w/w powiązań przeciążoną transportowo aglomeracją warszawską i byłby zgodny z przebiegiem wschodniego pasma rozwoju w „modelu równoważenia rozwoju” określonym w K.P.P.Z.K. Korytarz ten jest bardzo istotny dla stymulowania rozwoju społeczno – gospodarczego województw: podlaskiego, lubelskiego i podkarpackiego.

5.2. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego:

- modernizacja drogi Nr 19 do parametrów drogi ekspresowej dwujezdniowej,
- obwodnica wsi Boćki w ciągu drogi krajowej nr 19,
- urządzenia melioracyjne i zbiornik małej retencji Wygonowo - Hornowo na rzece Leśna,
- linie 110kV o kierunku Bielsk Podlaski – Adamowo,

- gazociąg wysokiego ciśnienia z Bielska Podlaskiego do gminy Boćki,
- pas ochronny linii teletransmisji i radiokomunikacji,

5.3. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Inwestycje celu publicznego zawarte w „Strategii rozwoju gminy” w części IV Strategicznych programach gospodarczych – opracowanej w czerwcu 2003r.

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Boćkach,
- budowa zalewu – zbiornika rekreacyjnego na rzece Nurzec,
- rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy,
- budowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego przy szkole podstawowej i gimnazjum,
- modernizacja dróg gminnych i dróg dojazdowych do pól,
- budowa i modernizacja oświetlenia ulic,
- gazyfikacja gminy,
- wyznaczenie i urządzenie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych oraz pól biwakowych,
- budowę systemu jazów i progów wodnych na rzece Nurzec,
- budowa elektrowni wodnych,
- opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków.

5.4. Zasady współpracy z obszarami sąsiednimi

Współpraca w dziedzinie przedsięwzięć publicznych dotyczyć będzie w szczególności:

- komunikacji w zakresie:
  - utrzymania ciągłości korytarza dla modernizacji i rozbudowy (o drugą jezdnię) drogi krajowej Nr 19,
  - ochrony ciągłości korytarza projektowanej obwodnicy oraz obecnego przebiegu drogi Nr 19 przed obudowaniem i nowymi włączeniami komunikacyjnymi,
  - utrzymania systemu dróg i jednoczesnych działaniach konserwatorsko – modernizacyjnych na drogach łączących jednostki osadnicze,
- infrastruktury technicznej w zakresie:
  - elektroenergetyki: utrzymania przebiegu i modernizacji linii elektroenergetycznych 110kV i 15kV,
  - zaopatrzenie w gaz: utrzymania w studiach gmin przebiegu projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia,

- zaopatrzenia w wodę: utrzymanie funkcjonującego systemu obsługi w tym zakresie z sąsiednich ujęć i stacji wodociągowych, terenów rozwoju zabudowy,
- melioracji: utrzymanie ciągłości systemów melioracyjnych,
- ochrony systemu ekologicznego i rozwoju rekreacji w zakresie:
  - utrzymanie ciągłości przestrzennej korytarzy systemów ekologicznych – dolin rzek i lasów poprzez ich ochronę przed zabudową,
  - podejmowanie wspólnych przedsięwzięć rozwojowych w dziedzinie infrastruktury społecznej, budowy szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Przy opracowaniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki” posłużono się następującymi materiałami źródłowymi:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki opracowany przez WBPP w Białymstoku w 1983 roku,
  - Wykaz zabytków i obiektów kulturowych sporządzony przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku,
  - Stan środowiska województwa podlaskiego – WIOŚ w Białymstoku 2002 rok,
  - Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie województwa białostockiego – gmina Boćki,
  - Plan urządzenia Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Nurzec na lata 1999 – 2008,
  - Mapy glebowo – rolnicze,
  - Przydatność rolnicza gleb gminy Boćki (WBGiTR w Białymstoku),
  - Warunki przyrodnicze produkcji rolnej województwa białostockiego, 1988r.,
  - Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 roku,
  - Wykaz gruntów sporządzony przez Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim,
  - Ewidencja obszarów zmeliorowanych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku,
  - Materiały Rejonu Energetycznego w Bielsku Podlaskim,
  - Dane urzędu statystycznego w Białymstoku,
  - Mapa topograficzna gminy w skali 1:25000,
  - Strategia rozwoju gminy Boćki do roku 2015, czerwiec 2003 rok,
  - Wykaz wniosków do studium sporządzony przez Urząd Gminy w Boćkach
- oraz **opracowaniami wyższej rangi:**
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010 sporządzona przez Zarząd Województwa Podlaskiego w sierpniu 2000 roku wraz z poprzedzającymi materiałami diagnostycznymi,
  - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego uchwalony w 2003 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Bazylewski